

KALEJDOSZKÓP ALEIDOSCOPE

*Áldott, békés karácsonyt!
Merry Christmas!*

*"Nincs más haza, csak az anyanyelv..."
(Márai)*

Corvina

Hungarian Canadian Business Directory

2012

Tel: +1-416-638-3431

Advertisements - Information - Order
1170 Sheppard Ave. W. Unit 40. Toronto
www.corvinadirectory.ca

TOM'S PLACE TOM'S PLACE

Take Off More

Building on a retail tradition that began in 1958, Tom's Place is a constant in the ever-changing world of fashion, proving that quality and value are always in style. Quality means never compromising and adhering to the rule - all men's suits are 100% wool. Value and discount prices are captured in a name - TOM. **T-O-M** means **Take Off More** as Tom will always trim prices to fit your budget.

We invite you to visit Tom's Place, one of Toronto's leading retailers for designer men's and women's business apparel.

FEATURING **Men's Suits 5 FOR 1**
(first floor only)

190 Baldwin St.
Kensington Market

Just west of Spadina

1hr. Free Parking with purchase

M-W 10-6 • Th-F 10-7 • Sat 9-6 • Sun 12-5

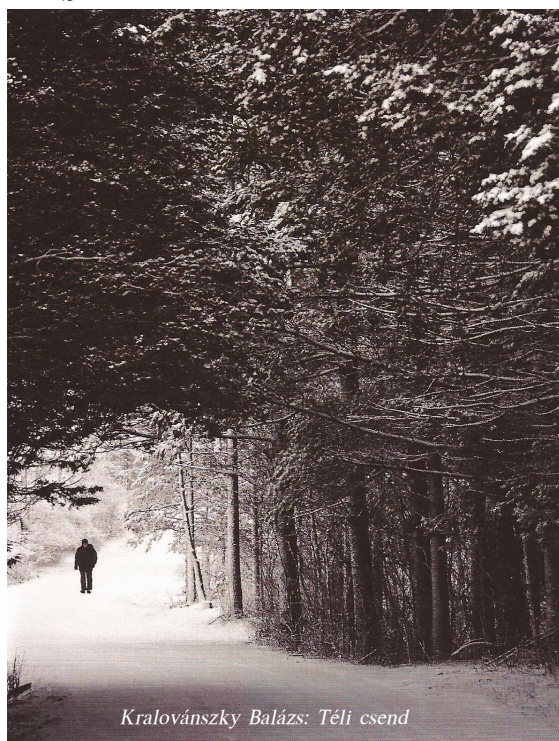
416-596-0297

www.toms-place.com

SZERKESZTŐI GONDOLATOK HELYETT

Kralovánszky Balázs: Téli csend

JÓZSEF ATTILA:

TÉL

Valami nagy-nagy tüzet kéne rakni,
 Hogy melegednének az emberek.
 Ráhányini mindent, ami antik, ócska,
 Csorbát, töröttet s ami új, meg ép,
 Gyermekekjátékot, - ó, boldog fogócska! -
 S rászórni szórva mindent, ami szép.
 Dalolna forró láng az égig róla
 S kezén fogná mindenki földiét.
 Valami nagy-nagy tüzet kéne rakni,
 Hisz zúzmarás a város, a berek...
 Fagyos kamrák kilincsét fölszaggatni
 És rakni, adjon sok-sok meleget.
 Azt a tüzet, ó jaj, meg kéne rakni,
 Hogy fölengednének az emberek!

Dancs Rózsa

TERJESSZE LAPUNKAT!

MŰVELTSÉGE GAZDAGODIK,
 HA AZ ÉSZAK-AMERIKAI MAGYAR
 DIASZPÓRA EGYETLEN KÉTNYELVŰ,
 SZERVÁTIUSZ JENŐ-DÍJJAL
 KITÜNTETETT KULTURÁLIS LAPJÁT OLVASSA

Kéziratokat és más, közlésre szánt anyagot csak elektronikus
 postán fogadunk el.

A folyóiratban megjelenő írások tartalmáért kizárólag
 a szerzők felelősek.

We accept manuscripts, pictures, etc. by e-mail only.
 The opinion expressed in this publication are
 not necessarily those of the publisher.

TARTALOMBÓL - CONTENTS

Illyés Gyula 110. születésnapjára	2
Lakatos Mihály: A falu s a székelység megmarad...	3
Nyirő József: Halhatatlan élet (részlet)	6
Gryllus Vilmos: Karácsonyi angyalok (énekszöveg)	7
Dancs Rózsa: "írni szívekbe a szót"...	8
Átadták a BGA idei díjait	10
Kiss Jenő: Péntek János	11
Péntek János: Az anyanyelv fontosságáról...	12
Agócs Sándor: Mintha hó hullana, Viszlek magammal, Esti ima (versek)	12
Szakolczay Lajos: Tört szavak elégiája	13
Áprily Lajos 125. születésnapjára	14
Medgessy Éva: Egy életmű kihantolása - Kuncz Aladár	14
Tollas Tibor: Fenyők (vers)	15
Hering József: In Memoriam Eröss Jánosné	16
A forradalom és szabadságharc hete Kanadában	18
Maczkay Zsaklin: Az ember és a táj...	21
Dancs Rózsa: Megbékélt vágyak nyomában	22
Király Ilona: Szürkület, Alkony (versek)	23
Carol Stigger: Haven and Angels Sing	23
ORT Toronto Gála - Tom Mihalik kitüntetése	24
O. Henry: Háromkirályok ajándéka	25
Zelk Zoltán: Karácsonyi ének (vers)	27
Gárdonyi Géza: Fel nagy öröme! (vers)	27
O. Henry: The Gift of The Magi	28
Varga Gabriella: Összművészeti Agóra Szombathelyen	29
Király Ilona: Három karácsonyi kívánság (vers)	33
Bogdán László: Búcsú Páll Lajostól	34
Páll Lajos: Sugorán, Igen-nem, Hangok, hangok (versek)	35

KALEJDOSZKÓP - KALEIDOSCOPE

ISSN 1480-5499

MEGJELENIK KÉTHAVONTA - PUBLISHED BIMONTHLY

Előfizetés - Subscription: CA\$60.00/year; Foreign: US\$75.00/year

Publisher: **Kaleidoscope Publishing**Elnök - **Telch György-George** - PresidentFőszerkesztő - **Telch-Dancs Rózsa** - Editor-in-ChiefSzerkesztés, fordítás - **Turóczy Tamás** - Editor, translatorTerjesztés - **Turóczy Katalin** - Subscription

Munkatársak:

Bácsalmási István, Kaslik Péter, Lemák Emese,

Miska János, Sándor Mary, Veszely Ferenc

Elérhetőség - Address:

122 Silas Hill Drive, Toronto, ON, M2J 2X9, Canada

Tel.: 416-491-4631; Fax: 416-491-9661

E-mail: **rosacae@hotmail.com**

Copyright © Kaleidoscope Publishing

No part of this publication may be reproduced by electronic means,
 photocopying or otherwise, without written permission from the
 publisher, excepting brief quotes for the purpose of review.

www.kalejdoszkep.com<http://epa.oszk.hu/html/vgi/boritolapuj.phtml?id=01658>

***KALEJDOSZKÓP szó a Pallas Nagy
 Lexikona helyesírását követi**

ILLYÉS GYULA 110. SZÜLETÉSNAPIJÁRA

(November 2, 1902 – April 15, 1983)

Amikor egy nemzetközi írótanácskozáson Illyés Gyula mint hozzászóló fellépett a szószerkekre és franciául elmondta az első mondatot, a széksorokban ülő franciák viharos tapsban törtek ki. Ez a külföldi nemcsak otthonosan beszélt franciául, hanem olyan hiteles hangsúllyal, olyan párizsi utcát idéző franciasággal, hogy aki csak francia volt abban a teremben egyszeriben szívébe fogadta. Ez a külföldi valóban tud franciául - ezt jelentette a tapsban megnyilvánuló elismerés. - Ez a franciásan franciául beszélő, kitűnő megjelenésű, nagyon szép hangorgánumú, mértéktartóan elegánsan öltözködő férfi a magyar Dunántúlnak egy uradalmi pusztáján született.

Illyés kitűnő verselő, költeményeit mondani is kellemes. Hangütése szerelemtől politikai indulatokig otthonos a líra témavilágában. Egy ideig a háború utáni években, amíg a közéleti légkör el nem komorult, aktív résztvevője volt a közéletnek, de a negyvenes évek végétől visszavonult a gyakorlati politikától. Korábban még parasztpárti képviselő is volt, ettől is visszavonult. És ha közben írt is politikai tárgyú verseket (mint az oly nagy hatású "Egy mondat a zsarnokságról"-t), csak 1956 lázas heteiben adta közre, hogy utána évekig szó se essék róla. Leghatásosabb - és legszebb - verses művei inkább epikus jellegűek. A kifejezett elbeszélő költemények mellett (Hősökről beszélek, Három öreg, Ifjúság) legszemléletesebb költői művei azok a balladaszerű rövid epikus versek, amelyek a magyar történelem egy-egy pillanatát idézik, mint a "Dózsa beszéde" vagy legkitűnőbb történelmi példázata, "Az ozorai példa"...

(Részlet László Zoltán tanulmányából. *Literatura.hu*)

ILLYÉS GYULA

HAZA, A MAGASBAN

Jöhet idő, hogy emlékezni
bátrabb dolog lesz, mint tervezni –
bátrabb új hont a múlt időkben
fürkészní, mint a jövőben –?

Mi gondom! – áll az én hazám már,
védőben minden magasságnál.
Csak nézelődöm, járok, élek,
fegyvert szereztem, bűv-igéket.

Már meg is osztom, ha elmondom,
milyen e biztos, titkos otthon.
Dörmögj, testvér, egy sor Petőfit,
köréd varázskör teremődik.

Ha új tatárhad, ha kufárhad
özönli el a tiszta tájat,
ha útaink megcsavarodnak,
mint giliszta, ha rátapodnak:

te mondd magadban, behunyt szemmel,
csak mondd a szókat, miktől egyszer
futó homokok, népek, házak
Magyarországgá összeálltak.

Dühöngő folyók kezeselek,
konok bércek – ezt ne felejtse,
ha megyünk büszke szájjal vissza,
mint várainkba, titkainkba.

Mert nem ijeszt, mi csak ijeszthet,
nem ölhet, mi csak ölne minket,

mormolj magadra varázsinget,
kiáltsd az éjbe Berzsenyinket.

Míg a szabad mezőkön jártál,
szedd össze, pajtás, amit láttál,
mit szívvel, ésszel zsákmányoltál,
vidám vitáknál, leányoknál.

Mint Noé a bárkába egykor,
hozz fajtát minden gondolatból,
ábrándok árvult szerepét is,
álmaid állatseregét is.

Lapuljanak bár ezredévig
némán, mint visszhang, ha nem kérdik,
szavaid annál meglepőbbet
dörögnek majd a kérdezőknek.

Figyelj hát és tanuld a példát,
a messzehangzóan is némát.
Karolva könyvem kebelemre,
nevetve nézek ellenemre.

Mert ha sehol is: otthon állok,
mert az a való, mit én látok,
akkor is, ha mint délibábot,
fordítva látom a világot.

Igy maradok meg hírvivőnek
örzeni kincses temetőket.
Homlokodon lőhetnek, ha tetszik,
mi ott fészkel, égbemenekszik.

1936

LAKATOS MIHÁLY

A FALU S A SZÉKELYSÉG MEGMARAD.**HA CSAK LEHET...**(Nyirő József: *Halhatatlan élet* - előszó)

Első pillantásra könnyed, bohókás történet ez, olyan könnyed és bohókás, mint szebb időkben maga az ifjúság, és végül el is szállna (tolakszik is mindjárt nyelvem hegyére a közhely: „mint az ifjúság”), mint egy aranyos, de kérésztű lufi, ha az utolsó fejezetekben a szerző ne helyezne oda a képzeletbeli madzag végére „nyomtatókő” gyanánt néhány valóban életszagú adalékot a korabeli székely falu életéből, az utolsó fejezet végére pedig egy súlyos terméskővel felérő mondatot is, mely így szól: „A falu s a székelység megmarad.” A gyanútlan olvasó általában csak ennél a csattanónál kap észbe, és érez késztetést arra, hogy e „terméskőre” leereszkedve eltűnődjék, s visszanezve, magában újragondolja, újraértelmezza az olvasottakat. Merthogy e perspektívából nézve mindjárt más értelmet nyer (esetenként: értelmet nyer) a regény hangulatát meghatározó adomázó, feleselős, élcélődős stílus, amely mintegy önálló (hol szórakoztató, hol már-már bosszantó) „szereplőként” – az Olvasó és az amúgy hétköznapi történet közé ékelődve – kísér végig bennünket a regény lapjain. Mondom: hétköznapi történet. Mert hát miről is szól ez a könyv? Arról, hogy a házasulandó korba ért Bojzás Kös Dani megnősül, és anyagi, szellemi, de főként lelki síkon próbál berendezkedni ebben az új státuszban, megfelelni az ebből eredő kihívásoknak. Más szóval: a beavatás, beavattatás klasszikus toposzával állunk szemben. A felnőtt sorba cseperedett ifjúnak meg kell találnia élete párját, majd házasemberként is ki kell vívnia a – miként ő mondja – „tekintélyét” a faluközösség előtt. A közösségi szabályok szerint ugyanis a legényéletben szerzett érdemek (hol idézőjellel, hol anélkül) nem vihetők át (sőt néha nem is lenne ajánlatos átvinni azokat) az új életformára. Az átmenet, a státuszváltás ritkán megy zökkenőmentesen, de az évszázadok során kiérlelődött rítusok sora éppen azt a célt szolgálja, hogy oldja az egyénben ilyenkor felgyülemlett feszültséget, révbe juttassa az új terepen egyelőre bizonytalanul tébláboló főhőst. És ha már itt tartunk, nem mehetünk el e rítus mellett úgy, hogy futólag bár, de ne érintsük néhány antropológiai vonatkozását is az ügynek. Békés Vera filozófus, kutató írja a *Világosság* c. folyóirat 2003. november-decemberi számában: „Az antropológiai irodalomban Arnold van Gennep nyomán rítus of passage-nek nevezik azt a rituális beavatási folyamatot, amelynek három fázisán (szeparáció, tranzit stádium, reintegráció) túljutva az egyén vagy a csoport élethelyzetében, betölthető közösségi pozíciójában, státuszában lényeges változás áll be.” Ez a folyamat pontosan nyomon követhető Bojzás Kös Dani történetében. A világszerte megfigyelt rituális eljárások Max Gluckman antropológus által felállított egységes szociológiai elmélete szerint – írja a továbbiakban Békés – a rítusok legfontosabb funkciója az, hogy felkészítsék a

társadalom tagjait azon rejtett belső ellentmondások elviselésére, amely a közösség elvei és tényleges szerveződési mechanizmusai között fennállnak. Mindezt – regényhez illő módon, azaz: jóval olvasmányosabban – a főhős így tárja elénk: „Cigánytól fel a jegyzőig, mindenki el volt foglalva a házasságommal. Egyedül én voltam fölösleges. Vőlegénynek nincs ilyenkor egyéb dolga, mint arra ügyelni, hogy állandóan ragyogjon az orra a boldogságtól. Az egész falu megbolydult. Mindenki csinált valamit, csak én voltam kivert kutya. (...) Szemeim égtek, a fülem zúgott, az agyamban locsogott a vér, a gyomrom megpuffadt az ecetes bortól, mintha nem az enyém volna, s halványan, erőtlenül izzadtam, szédelegtem, s meg tudtam volna fojtani az asszonyokat, akik bennem gyönyörködtek: - Ugye boldog vagy, Dani?... Hát még milyen boldog leszel!...”

Jellemző módon az asszonyok „kasztya” az, amely a hosszadalmas szertartás különböző fázisaiban (udvarlás, leánykérés, eljegyzés, esküvő, lakodalom) a rituálé komolyságát biztosítja, eredeti funkciójának megfelelő átéléssel „kommunikálja” a közösség tagjai felé a valós tényeket, melyeket nem fedhet el semmiféle móka, kacagás meg lakodalmi dinom-dánom. Nyilván nem függetlenül attól, hogy a konzervatív értékrendű társadalmakban (mint amilyen a székelység is) a leosztott nemi szerepek értelmében a nő legfontosabb feladata az otthon, a család egyensúlyának biztosítása, az optimális családi háttér megteremtése a gyermekek és a férj számára. (Egy 2003. évi felmérés során Magyarországon a nők 79%-a képviselte ezt az álláspontot!) Ez bizony „véresen” komoly feladat, sokkal komolyabb, semhogy sekélyes viccelődéssel el lehetne bagatellizálni. Ezzel szemben a férfiú az, aki – nyilván ő is csak szerepjátszóként – a folyamatban eljátszsa a „gyengébbik” nemet, az esetlent, a gyámoltalant, akit az események kényük-kedvük szerint sodorhatnak ide-oda. Egyben az utolsó alkalom is, amikor még szabadon, felelőtlenül meglehet. Mert a beavatást követően, az új „kasztya”, a házasemberek közösségének tagjaként egy efféle viselkedés már „retorziókat” vonna maga után a közösség részéről. A férfiak tehát játszanak, komolytalanoknak, s mivel ezek az egész közösség életében is rendkívüli, a hétköznapi szabályok felfüggesztésével járó momentumoknak számítanak, a mókába az idősebbek is önfeledten bekapcsolódnak. Ezért teheti meg Bojzás Kös Dani apja, hogy egy valóban drámai pillanatban (amikor a menyasszony búcsút vesz legszűkebb környezetétől, és egyben egész addigi életformájától) az alábbiakat mondja az érzelmi síkon leginkább érintett édesanyának: „Ne sírj, Trézsi, mert nem hozzám adod férjhez a leányodat!” Első pillantásra a helyzet komolyságához illetlennek tűnhet egy effajta megjegyzés, és méltatlannak egy koros emberhez, de a szituáció egészét tekintve mégiscsak helyénvaló, mert segít megőrizni az aktus alaphangulatát, átbillenni az érintettnek a kritikus ponton, és éppen egy idős ember az, aki ezt visszatetszés nélkül meglehet. A bolondozás nyilván a lakodalom másnapjáig

tarthat, mert attól a perctől kezdve a férfi, pontosabban: a házasember, szembesül élete első, igazán komoly kihívással: a megalapított család eltartásának gondjával. . .

Feltétlenül a mű erényei közé kell sorolnunk, hogy – bár nem kapunk olyan alapos helyzetelemzést és társadalomképet, mint pl. Móricz A boldog emberében – irodalmi formában örökít meg egy olyan szokásrendszert, amely évszázadok alatt érlelődött olyanná, amilyennek a regény lapjain láthatjuk, s amely már nem sokkal éli túl a regény megjelenésének idejét. Mert hát a közösségi rítusok – bár lényegüket tekintve az emberi élet társadalmi és politikai változásoktól független, örök érvényű momentumait kísérik – megnyilvánulási formáik tekintetében érzékenyen reagálnak az idők „járására”. És a mű megjelenését (1941) követő két évtizedben olyan idők „jáznak” majd, amelyek alapjaiban rengetik meg, s aztán verik szét azokat a viszonylag zárt faluközösségeket, és azt az életformát, amelynek kebelén ez a nagyon árnyalt és szingazdag szokásrendszer évszázadok alatt kialakult. S minél kevésbé szerves fejlődés következménye egy változás, annál brutálisabbak a következményei. Nyilván az emberi élet alapkérdései nem változnak (így az átmenet rítusaira valamilyen formában mindig szükség van), de a rájuk adott válaszok napjainkban már egyre kevésbé emlékeztetnek mindarra, amit a Nyirő-mű oly szemléletesen elénk tár. Hanem van egy jelenség, mely független bármiféle társadalmi-politikai kontextustól, s amelyre, így végezetül, két okból is érdemes kitérnünk: egyrészt azért, mert az írók ritkán nyúlnak ehhez a kényes témához, másrészt azért, mert Nyirő viszont mesteri módon, tapasztalt lélek búvárként dolgozza fel egy katartikus erejű jelenetben. A házaselet egyik szakrális momentumáról van szó: az első gyermek megszületésének pillanatáról, és mindarról, amit ez az érintettek közül kivált. A társadalom által támasztott követelmények, és (nyilván ettől nem függetlenül) az egyén önmaga iránt is támasztott elvárásai szerint mind az anyának, mind az apának az önfeledt boldogság pillanataiként kell megélnie ezt az aktust. Az anya ösztönösen jól vizsgálja e próbatételen, hiszen közvetlenül is érzékeli, hogy az újszülött valóban „test az ő testéből”, miközben az apának úgy kellene teljesítenie ugyanezt a „színtet”, hogy az ő esetében a dolog lényege azért jóval áttételesebben nyilvánul meg. Természetes tehát, hogy egy gyors lefolyású miniválságot eredményez ez az apa lelkében, hiszen valójában egy korábbi világ omlik össze a szeme láttára, s egy új születik. Férjből minden átmenet nélkül apa lesz, s ezt nem egyszerű feldolgozni. A korábbi állapot siratása keveredik az új fölött érzett örömmel, s lesz ebből valami fura egyveleg, amit „a szülőágnál érzett apai örömmel” szokás nevezni. Ráadásul a megszületés nehéz aktusán túlesett kis jövevényről sem mondható el, hogy esztétikai paramétereivel rögvést apja segítségére sietne az „örömszerzésben”. Nyirő érzékletesen írja le mindezt: „Én ugyan fel nem foghatom, hogy mi szépet lát ezen a duzzadt, veres semmiségen (. . .), de ráhagyom, hogy szép.” Aztán: „A

ház is, a környezet is mintha megváltozott volna. Ugyanaz minden, ami volt: az asztal, ágy, székek, pad, a rúdon az Anikó innapi gúnyája, a csizmám, a vasárnapi harisnyám; – s mégis idegen, mintha semmi sem volna az enyém.” És a jelenet dramaturgiai csúcspontja: „– Tőlem akár Napoléonnak is nevezhetik!... Bojzás Kös Napóleon! – röhögök. Megütközve néznek rám, s az Anikó ijedt, erőtlen feje elmerül a párnában. Apám is elsetétedik, s a ráncok megélesednek az arcán. – Na-pó-leon? – lö meg a szemével, de többet nem mond, csal elgondolkodva nézi a két öklét.” Az ilyen és ehhez hasonló jelenetek avatott megkomponálása mutatja, hogy: mégiscsak nagy, vérbeli íróval van dolgunk. . .

És ha már a mű erényeit említettük, ejtsünk szót a fogatkozásairól is. Először is, óhatatlanul felmerül a kérdés, hogy: ki beszél a mű lapjain és milyen alkalomból? Nos, ezt bizony a szerzőnek nem sikerül olyan frappánsan megoldania, mint Móricz tette a maga művében, amelyről még ejtünk szót. Mert hát a szerzői szándék szerint ugyan maga Bojzás Kös Dani a narrátor, de ha ő, akkor hirtelen több problémánk is támad a szöveggel. A kedves (és főként avatott) Olvasó ugyanis a maga józan eszére hallgatva bizony disszonanciát talál a főhős életkora és az „elhangzott” szöveg stilisztikai és tartalmi jegyei között. Mert az elbeszélés hangneme, stílusa alapján jól beazonosíthatók a mesélő karakterjegyei és társadalmi státusza: élete delén túljutott, a közösségi rítusok által előírt próbatételeket a maguk idejében sikeresen teljesítő, és ezáltal a környezete előtt is kellő tekintéllyel rendelkező férfiú, egy patriárchális berendezkedésű társadalom tagja, aki voltaképpen elégedett (lehetne) mindazzal, amit az életben elért. Éppen ezért megengedheti magának (de nincs is oka rá, hogy mást tegyen), hogy élettörténetét olyan anekdoták sorozataként adja elő, amelyekben a legtöbbször ő kerekedik felül, vagy ha nem, az még bőven az elszenvedhető presztízavesztésig tűréshatárán belül van. És összekacsinthat a kedves (és főként férfiú) Olvasóval, hogy: hát igen, ilyen (is) az élet, és ilyenek benne az asszonyok, a házastársok, a bohém cimborák, mindannyian megérik a pénzük! Az udvarlás, a leánykérés, a házasságkötés mind-mind afféle „nem fülük a fogam hozzá, de üsse kő, essünk túl rajta, ennek úgyis meg kell lenni”-esemény, melyek tekintetében kudarc, dráma, tragédia fel sem merülhet. (Nem úgy, mint egyébként más számos, remekbeszabott és jóval életszagúbb Nyirő-novellában. . .) Egy biztos: a narrátor hangja – a szerzői szándék ellenére – nem a húszas éve elején járó Bojzás Kös Danié, hanem egy javakorabeli, meglelt férfiúé, aki már képes összegezni és tetszetős formában előadni élettapasztalatait. Mert nem azt rójuk fel a szerzőnek, hogy életidegen, művileg létrehozott, mesterkélt stílusban adja elő a történetet (erről szó sincs), hanem azt, hogy a narráció stílusa és a főhős életkora között nem teremtette meg a kötelező összhangot. Ez a stílus egyébként létező stílus, nem nyírói, álszékely, álgóbéskodó kreálmány, e téren készek vagyunk megvédeni némely igaztalanul szigorú korabeli kritikájától (pl. Kádár Erzsébet,

Nyugat, 1941. 8. sz.) is. Hogy meggyőződjünk arról, hogy a Bojzás Kös Dani-féle narráció jellegzetesen székely stílusjegyeket hordoz, nem kell mást tennünk, mint fellapoznunk Tánccs Vilmos Elejtett szavak c. kitűnő könyvét, amelyben a csíkszentkirályi Tánccs Simon (a szerző édesapja) mondja el élettörténetét, élettapasztalatait. Vegyük mindjárt a Halhatatlan életben is fontos helyet elfoglaló párválasztási motívumot: „Ezt a házasság dógát ezelőtt egészen másképpen intézték el. János künn vót a johok mellett a havason, s itthon a vénasszonyok esszedugták a fejüket, hogy az üdö má ott van, Jánosnak meg kéne má házasodni. Akkor kikűdtek valakit oda az esztenához a havasra, s az osztán Jánost megszólította:

- János, jere haza!
- Há mé? Há mi van?
- Há meg kell házasodni.
- Hát kit veszek el?
- Há Julist.

S avval János hazajött, csináltak nekik egy esküvőt, s ők szépen az életet együtt letőtogették. Azt csak képzei a mai fiatalság, hogy a párválasztás most másképpen történik. Akkor se tudta, hogy voltaképpen kit veszel el, s nem tudod ma sem. (...) Akármit csinálsz, végül téged békötött szemmel egy nagy terembe bévezetnek, ami teli van leányokkal, ott te egyet vakon megfogsz, s az lesz a tejéd. Osztán ahogy sikerült: vagy jó lesz, vagy nem lesz jó.” Hát nem Bojzás Kös Dani hangja ez? Azzal a különbséggel, hogy Tánccs Simon mindezt nyolcvan esztendősen mondja el...

Ha ezen tútésszük is magunkat valahogy, a regény szerkezetbeli fogyatékosága élesen kiütözik a végén, amikor az Olvasó is érzi, hogy a narrációt bizony nem ártott volna valamiféle kontextusba helyezni. Például világossá tenni, hogy hol, kinek, milyen alkalomból hangzik el a szöveg. Ugyanis az utolsó lapon váratlanul megszólal egy másik, addig ismeretlen „hang” (feltehetőleg a szerzőé), amely néhány szentenciaszerű kijelentéssel lezárja a regényt. Ez bosszantóan megtöri a szöveg – minden eddigi kifogásunk ellenére is eladdig létező – egységét, és akkor is nehezen elfogadható, ha értjük (mert érteni akarjuk), hogy mi az üzenet...

A Halhatatlan élet a feldolgozott motívum tekintetében irodalmi kistestvére Móricz A boldog emberének, azonban jelentős különbségek vannak mind a narráció stílusában, mind a motívum kibontásában használt írói eszközök, mind pedig a körvonalazódó üzenet tekintetében. Móricz Joó György történeteiben megőrzi a paraszti mesélés jellegzetes jegyeit, s bár bőven él a humor eszközeivel is, az alapjában véve mégsem válik a mű domináns stílusjegyévé. Joó György környezetét és az abban megforduló embertípusokat is alapos, már-már naturalista részletességgel festi meg, az utolsó beszélgetésben pedig kendőzetlenül megfogalmazza véleményét beszélgetőpartnerre számára, miszerint mindaz, amit ő Joó Györgytől hallott, az bizony maga a mélynyomor és egyben egy eredménytelenül végigküzdött élet szomorú

története. Az más kérdés, hogy Joó György még ebben a képzett ember számára kegyetlennek tűnő sivárságban, a maga „együgyű életében” (Móricz) is képes megtalálni a túléléshez szükséges csipetnyi boldogságot, és őt új életet elindítani a maga útján. Mert hát – miként a Nyirő-regény címe is megfogalmazza – az élet halhatatlan...

Ezzel szemben a Halhatatlan életben Bojzás Kös Dani környezetét jóval homogénebben tárja elénk Nyirő, hiszen jószerivel négy szereplős a regény: a főhős, a főhős családja, a faluközösség és az államhatalom vívja benne ritkán komolyan veendő csatáit. Ez kissé emlékeztet a népszínművek sematikus ábrázolásmódjára, és a dialógusok nyelve sem gyengíti ezt a nem feltétlenül előnyös benyomást. „Meg kell menteni és illő helyére vissza kell állítani az erdélyi írásban a szociális tartalmat, hogy ne csak szép és szórakoztató erdélyi könyvek kerüljenek a gondolkodó magyar olvasók kezébe, hanem adjanak az írók hiteles és megbízható helyzetrajzot arról a népről, mely maga helyett szószólónak küldte őket, és amelynek annyi elintézetlen, megoldásra váró ügye van (...)” – írja Böződi György a Termés c. folyóirat 1943. évi, téli számában. Noha Böződi írása nem a Nyirő-regényre reflektál, jól kiérezhető belőle, hogy a faluábrázolás módja aktuális és feszültségektől terhes kérdésként szerepelt a kor „probléma-katalógusában”. Mindazonáltal igazságtalanok lennének Nyirővel szemben, ha azt állítanánk, hogy a Halhatatlan élet egy idillikus-romantikus, falvédőre kívánczozó székely világot tár elénk. A mókázástól hangos felszín alól azért időnként elősejlenek az élet sötétebb tónusai is: az áldozatait szedő nyomor, a nincstelenség, az egyik napról a másikra élés, a földnélküliség, az önzés és széthúzás, s mindezek hátterében az idegen impérium fenyegető árnyéka, mely gondoskodik arról, hogy korlátok közé szorítsa a mégoly határtalannak tűnő jókedvet is. A nincstelenség ábrázolásának azonban itt – Móricz művétől eltérően – nincs kifejezetten szociális éle, az előtörtézet érzett keserűsége beleolvad az idegen hatalom képviselőivel való szembenállás dühébe, más szóval: nemzeti üggyé nemesül. S bár a cselekmény ideje a történelem és a székelység történetének egy különösen zaklatott periódusára esik, nem lehet nem érezni a narráció hangnemét átszövő reményt a háttérben, a jövőbe vetett bizodalmat, hiszen ekkor tájt már egyre nyilvánvalóbb volt, hogy Erdély hovatarozásának kérdése hamarosan a nagypolitika napirendjére kerül, s ez csak jót jelenthet a székelység számára. Ez olvasható ki pl. abból a társalgásból, amely a főhős által virtusból megrendelt újság hírei kapcsán zajlik („- Rómában sincs semmi különös. Itt ugyan az újság azt írja, hogy Csihánó Múnkenbe készül... - Vajon nem a mi dolgunkban jár?... Jaj, ha már egyszer az Isten ránk tekintene!...”), vagy az újabb és újabb hatósági sarcok révén megnyomorított faluban keringő, esetenként már anekdotává kerekített történetekből („Ha szólasz, a csendörök puskatussal vernek mellbe, vagy bekísérnek a törvényre, mint a „királlyal parolázó” Bokor Dénest, aki keserűségében azt

találta mondani: – „Legyen csak meg a revízió!...” – Az ügyvédje kitanította, hogy tagadja le, s revízió helyett valljon agrárreformot, de mikor a bíróság megkérdezte, hogy tudja-e mi az az agrárreform, sértődötten rávágta: ő hogyan tudná!... Az azt, hogy jönnek a magyarok.”). Hogy ez már csodavárás számba megy? Hogy képtelenség egyetlen (bármennyire is hőn áhított) aktustól teljes körű megváltást várni? Természetesen az. De egy a teljes kétségbeesés állapotába taszított kisebbség részéről, amelytől még identitását is elvitatja az államhatalom (lásd a kényszerű ún. „antirevizionista tüntetést”, és az ehhez kapcsolódó feliratot: „Mi székelyek románok voltunk és azok is akarunk maradni!”, melyből az ennél nagyobb akadályokkal is megbirkózó székely furfang rövest elhagyja a „románok” főnevet...), ugyanannyira természetes ez a reakció is.

Nyirő a Halhatatlan életben sem mulasztja el, hogy kedvenc toposzát, a föld (élet) és a székelység intim viszonyát és e viszonyból származó megtartó erőt felvillantsa számunkra néhány olyan remekbe szabott epizódban, mint pl.: „Az eke elé fogott két lovam úgy ragyogott, mintha színaranyból volna, és kétakkorára nőtt a fényben. (...) A lábam alatt – bizony Isten – beszélt a föld. Hogy mit beszélt azt nem tudnám megmondani, de egyszerre más értelmet kapott tőle az életem, és teljesen magáévá tett. Különös erők áradtak fel belőle a testembe, és szinte belelátam fekete méhébe, mintha Isten a magáéval cserélte volna ki a szemeimet. (...) Most már semmi olyan nem történhetik ezen a világon, ami erről a földről elpusztíthatson.” Vagy: „Titokban szöktem el hazulról, hogy apám ne is tudjon róla, hogy ne fájjon neki az én birtokbavételem. Igaz, hogy maga elhatározásából önként íratta rám a földjeit, de (...) ez a belső birtokbavétel olyan, mintha elszerezném tőle, ami a világon a legkedvesebbje volt. Orcája örülne, a lelke mégis sírna rajta.” Vagy a kényszerű bevonulás pillanataiban: „Úgy helyeztet el mindent a kis ládában (...) hogy ha majd az idegenben bárhol a ládácska fölé hajlom, a hazai levegő csapjon meg belőle. (...) és a ládácska rejtekében meglássam (...) felém nyúló karjait, a kisfiam arcát, édesapám öreg szemeinek felém villanását, (...) a falunkat, Székelyföldet a nap felé domboruló hegyeivel, az alattuk bujkáló völgyeket, patakokat, mindent (...) amiért érdemes élni, s hogy visszavágyjam utolsó lehetetemig, és ne legyen nyugtom sehol addig, amíg haza nem tértem.”

Hát ez a lényeg, ez az emberi tudás számára hozzáférhetetlen mélységben honoló ember-föld kapcsolat, mely közvetlenül nem, csak hatásaiban válik nyilvánvalóvá a külső szemlélő számára. E relációra alapozva jelentheti ki a szerző a regény utolsó mondatában: „A falu s a székelység megmarad.” Igaz, ugyancsak erre hunyorítana Ábel a maga hamiskás és hamisítatlanul székely, kétértelmű mosolyával: „Ha csak lehet...” Mert – hogy visszakanyarodjunk írásunk legelejére – a mű utolsó mondatának perspektívájából visszatekintve válik nyilvánvalóvá, hogy a móka, a szellemi párbajokba sűrített életkedv gyakori megcsillogtatása nem

öncélú tűzijáték, nem a túlhabzó derű tobzódása, hanem – mint oly sokszor a székelység életében – a túlélés jól bevált eszköze.

(A Halhatatlan élet 1941-ben jelent meg először, a budapesti Révai Kiadó gondozásában, 19 ezer példányban. És elfogyott...)

NYIRŐ JÓZSEF

A HALHATATLAN ÉLET (részlet)

Egymás után érkeznek a havasalji falvak „kiküldöttei”, a Sóvidék népe, a Nyikó mente, a Keresztúr környékiek. A két Homoród melléke, az Erdővidék. Százával áll az ember, míg elhelyezik a marhakocsikban. Felvonul a katonabanda is, és ütik a réztányért, hogy ünnepélyesebb legyen a pillanat, mikor viszik a magyarokat a magyarok ellen. Az emberek setétek, komorak, csendeseek és feketék. Szégyellik egymást is megismerni, és összezárt fogakkal önmagukat kínozzák. Nagy részüket vagy erőszakkal, vagy a kenyér kényszerével hajtották ide, mert primárok, kisbírók, esküdtek, erdővédek, akiknek tömlőc jár és beláthatatlan szenvedés, ha nem engedelmeskednek, s most azzal próbálják vigasztalni magukat, hogy nem volt más választásuk. Akadnak azonban olyanok is köztük, akik „úgysem lesz többet magyar világ” szóval, anyagi előnyökért, az ígéretekől megszédülve inkább átállottak a hatalom oldalára, mint hogy népükkel együtt szenvedjenek, izzadják a vért, a pénzt és a könnyet. Viszont ha holnap magyar világ lenne itt újra, ők volnának azok, akik „a kisebbségi sorsban legtöbbet szenvedtek”, és elsőnek jelentkeznének a „haza hálójá”-ért. Az epe a szájamba gyűl, ha látom is őket. Egyetlen vigasztalásom, hogy az udvarhelyiek még a fejüket is félrefordították, mikor áthaladtunk a városon. Úgy állok a többi közt a láncsal elzárt ajtónál, mintha nehéz követ kötöttek volna a szívemre, és nehéz gondomban nem is hederíték apámra, aki int, hogy kövessem, és leugorva a vonatról az őrmestertől félre keredzik és eltűnik az ajtó megett, amelyre fel van írva, hogy azt férfiaknak szánták.

Közben megérkezik a prefektus és a hatóságok, katonatisztek. Elégedetten megszemlélik a tömött kocsikat, amelyeknek az oldalán ott virít a „Nici o brazda”, hogy egy barázdát sem adnak vissza a magyaroknak, és indul a vonat. A prefektus úrék a vármegyei drága autóval érkeznek majd Bukarestbe.

Már javában kattognak a kerekek, mikor apám félleg-meddig letaszított harisnyával kiszalad a „Férfiak” ajtaján, és integet, kiabál, hogy őt ne hagyják itt, de a kedvéért nem áll meg a vonat. Még csak annyit látok, hogy csendőrök, urak veszik körül, és amilyen ember apám, kitélik tőle, hogy hivatalosan még vigasztaltatja magát.

Hát erre számított, ezt főzte ki az öreg, ezért volt minden, hogy a szégyen-felvonuláson se kelljen részt vennie, és felelősségre se lehessen vonni miatta.

Én azonban pirulok, és szégyellem apámat. Lehet, hogy az ilyen dolgokban még tapasztalatlan vagyok, de úgy érzem, hogy amikor magát megmentette, elárulta a magyar ügyet, megszökött a nemzet keresztfájáról. Mennyivel szebb lett volna, ha az indulás előtt odaáll a prefektus, a román urak elé, és fennhangon, hogy mindenki hallja, kijelenti, hogy ő magyar, ez a föld is magyar ezer esztendő óta, és nem megy Bukarestbe. Egyetlenegy magyarnak ez a kiáltása többet jelentett volna a világ előtt, mintha fegyverrel a hátukban az egész erdélyi magyarságot felkényszerítik Bukarestbe. Bizonyosan az életébe került volna ez a hitvallás, de meg kellett volna tennie. Öreg ember már, nem sokat veszített volna, ha feláldozza magát...

De ha neki nem jutott eszébe, vagy gyáva volt hozzá, miért nem tette meg más? Miért nem teszem meg én?... É-én?... De nekem feleségem, kicsi fiam van!... Hát aztán? Jobb a te feleségednek, kicsi fiadnak, hogy halálod után is ujjal mutogassanak rájuk, mint negyvennyolc után a muszkavezetőkre? Nem szebb örökség-e, ha örök időkre fennmarad rólad, hogy te mentetted meg a falu becsületét? Az apád szégyenét is jóvátenné... Jól gondold meg ezt a dolgot, Dani!

A kis vonat liheg velünk lefelé a Küküllő völgyében. Egymás után maradnak el a Szarkakő, Budvár, Csicsér, a szelíd lankás hegyek. Azok bezzeg nem jönnek Bukarestbe megtagadni önmagukat! A Küküllő vizecskéje is úgy fut utánunk, mintha vissza akarna hívni, s mintha a vonat füstjébe kavargó varjak is azt kiáltanák: „Hová mentek, ti szerencsétlenek?... Kár! Kár!...”

Elhatározom, hogy történjék akármi, én Bikafalvánál leszálllok. A vonat azonban meg sem áll. Az ór kezében piros zászlócskát lobogtat az őszi szél, s a hegy lábához ragasztott falucska jobbról elmarad...

... Hogy én román szalagot hurkoljak a derekamra, és az idegen városban ordítsam a magunk halálos ítéletét? Milyen jogon kényszerítenek erre az árulásra? Vegyék el inkább mindenünket, de a becsületünket, a lelkünket ne gyalázzák meg! Hiszen ők is hazudnak a világnak, és becsapják saját barátaikat is, mert a tájékozatlanságukra számítanak. Vajon hazugsággal, rágalommal, gyűlölettel egy országot fenn lehet tartani?... Ha jól meggondolom, még tán elő is segítjük a magyar ügyet azzal, hogy felvonulunk Bukarestben, hiszen ezzel éppen ők bizonyítják be, hogy nyomorgatják, kényszergetik, pusztítják és gyalázzák a székely népet... És én se tehetek egyebet, mint ez a többi kiszolgáltatott szegény ember, akiket visznek. Mi nem vagyunk felelősek semmiért, ránk nem vethet követ senki!

- Állj meg, Dani! – kiált közbe a lelkiismeretem. – Hiszen te már a saját árulásodat mentegeted! Hát ilyen magyar vagy, Dani? Arra sem vagy már érdemes, hogy még egy utolsó pillantást vess arra a földre, melyet megtagadni készülsz! Menj el innen az ajtóból, és ülj le a sarokban a lószemétre, mert oda való vagy te már!...

Istenem! Nincs senki, aki megmondja, hogy mit kell

tennem, aki levegye a szégyent az arcomról? ...

- Igen – mondja valaki. – Alsóboldogfalva volt. Újszékely, Héjjasfalva következik. Ott átkapcsolnak minket a bukaresti vonathoz.

Zavarodottan és ijedten ugrom fel. Alig pár kilométer, és kifutunk a Székelyföldről. Akkor pedig vége mindennek. Soha többé látni se fogom. Én ide többé vissza nem jöhetek!... Mi lesz?... A feleségem... a fiam... a falu... a földek... a minden!... Emberek! Hó! Állítsátok meg a vonatot! Én nem megyek Bukarestbe!... A feleségem!... A kicsi fiam!... Várjatok!... Mindjárt vége Székelyföldnek!... Hó!...

Még hallom, hogy kiáltják: „Mi lelte azt az embert? Részeg?” – aztán pillanatra megkönnyebbülök, mintha a levegőben röplünnék, majd hatalmas ütést érzek a fejemen, és elsötétedik minden előttem...

GRYLLUS VILMOS

Karácsonyi angyalok

Karácsonynak délutánján sötét még a nagyszoba,
Kukucskálni sem lehet, mert zárva van az ajtaja,
Csengő szóra kinyílik majd s a sok gyertya felragyog,
Olyan jó, hogy meggyújtjátok Karácsonyi Angyalok.

Szikrázik a csillagszóró, éneklünk, hogy Pásztorok,
A fa alatt mindenféle titokzatos dobozok,
Bárcsak végre megnézhetném, karácsonyra mit kapok,
Olyan jó, hogy elhozzátok Karácsonyi Angyalok.

Lesz majd ott egy papírangyal, én küldtem el hozzátok,
Azért, hogy a fenyőfánkra Ti majd visszahozzátok,
Olyan mint Ti, -úgy csináltam- repülve jár nem gyalog,
Olyan jó, hogy vele szálltok Karácsonyi Angyalok.

Kis jászolban Jézus fekszik, az angyalom rá vigyáz,
Körülötte bárány, tehén, egy szamár is ott iáz,
Jézus mellett apja, anyja, s róla szólnak a dalok,
Olyan jó, hogy van karácsony Karácsonyi Angyalok.

Játszhatok ma akármeddig, most senki se veszekszik,
Azt mondják a hátam mögött, majd ha akar, lefekszik,
Együtt van az egész család, s köztük én is ott vagyok,
Olyan jó, hogy karácsony van Karácsonyi Angyalok,

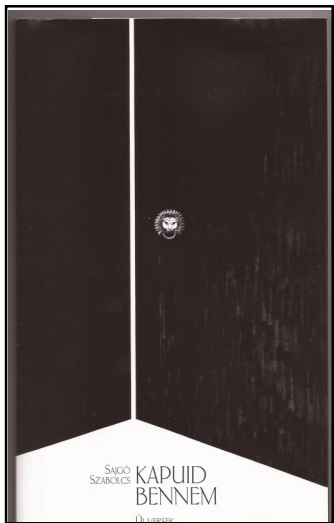
Olyan jó, hogy karácsony van Karácsonyi Angyalok.

DANCS RÓZSA

„írni szívekbe a szót” – hittel fényben

2012. október 28-án a torontói Szent Erzsébet templom halljában került sor Sajgó Szabolcs szerzői estjére, amikor új verseivel, a Kapuid bennem c. kötettel ismerkedtünk meg.

Gondos és szép kivitelezésű ez a kiadvány is, akárcsak a megelőző verses kötetek. De mondhatnók azt is, hogy nem meglepő a Korda Kiadó gondozásában megjelent Sajgó-kötetek rendkívüli külalakja, mert ez a tördelési tökéletesség a gyönyörű versillusztrációkkal –

ez esetben Kákonyi Júlia munkáival – formailag hozzásimul a lélek finom rezgéshullámaiból verssé formálódó lírai üzenetekhez. Első látásra akár képversekre is gondolhatnánk, amikor belelapozunk a könyvbe, annyira mives a megjelentetésük...

Sajgó Szabolcs legújabb verseskötete az üzenet jegyében fogant. Üzenet arról, hogy miként születik a vers – szerzői estjén elhangzott olvasói kérdésre erről is beszélt –, üzenet a „fehér” egek és a „mélykék” titkairól, arról, hogy

„hiába sújt az átok

s a pusztulás hiába von magához

akár felhőnyi gyilkos gombák alatt

a romokon holnap is kinő a gyöngyvirág

főlnyílik valami majd

a fényre”

mert közben

„a sors megannyi húrján

játszik valaki

és szép a dal nagyon szép

a szférák

az otthonod összhangzata” (játék).

Rónay László, a kötet előszavában a szavakkal való viaskodást emeli ki, amely Sajgó Szabolcs esetében küzdelmesebb azért, mert mint „*papköltőnek szembe kell néznie az értéktudat lassú sorvadásával, az útjelzők sokáig biztonságot adó jelenlétének hiányával. Neki az a hivatása, hogy ezeket valamiképp visszaállítsa eredeti helyükre...*”

De vajon sikerül-e ez a költőnek, kérdezhetjük, amikor már azt sem tudjuk, „hogy kell-e egyáltalán/ valahová/ egy tilalomfa” (talált sorok)

Ahhoz, hogy az elszabadult ösztönök világában, a megzabolázhatatlannak tűnő mindennapokban megtalálja az értelmet, ahhoz az embernek, a költőnek is hinnie kell, hogy

„ha rég elporladt már
a föld az ég
te még azért maradsz
időben nyílt örök virág
sorsoddal ízesen
egy letisztult mosoly”

, mert „a Fennvalót/ magadban” hozod (mosoly). És hinnie kell csodakeresése közben, „nyugtalan kíváncsi” vágyában,

„hogy a széppel egymásra
igazán csak akkor ismerünk
ha egyszer végre már
a szépben lakozom
ha a szép itt legbelül
már egy velem” (ismeret)

Az ismeret útján bukdácsolva tudnia, hinnie kell azt is, hogy

„rólad az ég
nem mond le sosem
a sors könyvében
nagybetűkkel áll neved
s beírva kezdet óta ott
minden Ádám-ivadék
minden Éva-álom
ismételhetetlen gyönyörű neve
csupa pirosba öltözötten
ott ragyog
vérpiros és pünkösdpiros
ragyogásban
s a könyvet őrzi

a Bárány időtlen tekintete” (őriznek)

Lélektől lélekig szóló üzenetek a Sajgó-verssorok, és ha elérnek, dallamuk tovább zsong a mi lelkünkben is. De miből fakad ez a dallam, ez a lélekbe simuló ritmus? Kezdetben van a szó, ami dallá, zenévé változik, míg a költő ölébe hullanak az Úr piciny csodái, a fehér papíllapon a fehér pillangók és elindulnak, hogy megnyítsák a „kapuid bennem”. A szavak csodálatos játéka ez, a rímtelen sorok betűrímei, amelyek egész strófákat átfonnak, mint alább is:

„oltja hát szomj a szomjat
s mulandóval mulandó eltelik
foltozza folt a foltot
és árnyak árny ragyog

a Hordozó meg hordoz
mindeneket...” (mindig újra)

A biblikus ismétlések, amelyekkel egyetemessé, a világmindenséget átfonó lesz a gondolat:

„te
ki nekünk
megcukrozva
leköpdösve ostorozva
mezítelenné kockázva
barlang mélyén szívünk mélyén
albérletben gázkamrában

mindöröktől mindörökre
fogyhatatlan mondhatatlan
mennysorságunk
magad vagy” (*mezítelen*)

Az ellentéteket, a „mélykék titkait” és „fehér eget” állít
szembe, „magasságok mélységek” Urához fohászkodik, hogy
megadja a „mindennapi kenyeret”, hogy képesek legyünk
gyengén erőssé válna

„táruháni ölelésre
gyenge karokkal
kihagyó szívveréssel
szeretni
ahogy adatott nekünk
tökéletlenül” (*mindennapi kenyér*)

A népmesi elemek az ártatlanság hitével áthatottan
sugallják az örök igazságot, hogy „minden a helyén”, és bár
„rút köd kószál a fák között
elálldogál a kastély udvarán
a kandallófüst ijedten tétován
királykisasszonyához

a jó meleg beszökött” (*ősz*)

A kötet egyik kulcsszava a fény. „Sajgó Szabolcs
szerencsés lírikus (és pap), hiszen sokszor megtapasztalhatja
a fény melegét és lélekbe hatoló üzenetét, s ilyenkor teljesedik
ki személyisége,” írja Rónay László.

„egyenese
a szép s a jó között
fénybe simult színek sorok
meg gyönyörűségben izzó formák
s az öröm az öröm”

jelenti a költő számára az ünnepet *aki van* c.
költeményében, másutt pedig csodálatosan „minden a
helyén”, mikor „élednek a madártorkok/ éled a fény a
galagonya”, és fénybe csalogat a leszel-e:

leszel-e hát angyal
nekem
s leszek-e néked én
a jobbik én
a fényben fürdő
áldásul egymásnak
mindörökre
porból küdött
tünemény”

A *vallomás* c. költeményében elárulja azt is, hogy a
fény mint a „jóságos Úr” ajándéka életének a lényegi eleme,
amelyben „árnyékos” kicsi emberségünk örökre megmarad:
fényben élek

árnyékot magamnak magam vetek
gyökereim az árnyak birodalmán
messze túl
Titokország csodái közt
nyújtóznak szerteszét
fénylő zsigereim
az árnyvilág nem szíveli

tetszéletet élni
ellenükre lehet csak...

halálsetétben látom
az új világ ragyog
fényesedik
az örök világ”

A Kapuid bennem nekem szóló saájói üzenetét
lelkiismeret c. versében fedezem fel az alábbi sorokban:

„az egyenes repít
a görbe jár gyalog
csak a kis ego tapossa
helyben a sarat
tapossa míg tapossa

közben a remény világol
világol benned
belőled
s a gyökerek isszák
az örök tavaszt”

Kákonyi Júlia illusztrációja a minden a helyén c. vershez

ÁTADTÁK A BETHLEN GÁBOR ALAPÍTVÁNY IDEI DÍJAIT

MTI Fotó: Szigetváry Zsolt

A Bethlen Gábor Alapítvány-díjat Sára Sándor filmrendezőnek, Péntek János nyelvtudósnek és Jurij Poljakov orosz írónak, kritikusnak ítelték oda. Márton Áron-emlékérmeket adományoztak Pákh Tibor jogásznak, Kunckelné Fényes Ildikó fizikusnak és Agócs Sándor költőnek. Tamási Áron-díjjal tüntették ki Szokolczay Lajos író.

Az erdélyi fejedelem nevét viselő alapítvány díjait pénteken adták át a budapesti Uránia Nemzeti Filmszínházban.

Lezsák Sándor országgyűlési képviselő, a kuratórium elnöke a díjátadó előtt felidézte, hogy éppen 110 évvel ezelőtt született Illyés Gyula, aki az ország függő helyzetében a magyarság „egyszemélyes intézménye” volt. Illyés nélkül nem jöhetett volna létre 1979 májusában a Fiatal írók találkozója, és lélekben ott volt 1987-ben a lakitelki sátorban is – hangsúlyozta. Emlékeztetett arra, hogy az illyési életmű része a Bethlen Gábor Alapítvány is, amely Bakos István kezdeményezésére jött létre az író szellemiségében 30 éve.

Sára Sándort Bakos Edit, az Uránia mozi igazgatója „művészt teremtő emberként” jellemezte, legyen szó akár fotóról, játékfilmről vagy dokumentumfilmről. Operatőrként különleges látványteremtő képességét adta pályatársai alkotásaihoz, 1993-ban pedig „az összmagyarságnak szóló” Duna Televízió meghatározó elnöke lett – szolt a díjazotról.

A Péntek Jánost méltató Kiss Jenő nyelvész elmondta, a kolozsvári Babes-Bolyai Egyetemen tanító nyelvtudós a romániai magyar nyelvtudomány vezető alakja, az erdélyi magyar értelmiség és magyar nyelv ügyének fáradhatatlan munkása, akit a Magyar Tudományos Akadémia 2004-ben választott külső tagjainak a sorába.

Jurij Poljakov író, a Lityeraturaja Gazetta főszerkesztőjének méltatásakor Bíró Zoltán irodalomtörténész, az alapítvány kurátora elmondta, hogy az alapítvány fennállása óta először orosz írónak ítelték oda a díjat. Munkái tanúsága szerint értéktudatában és szellemében közel áll az alapítvány szellemiségéhez. A Társaság az orosz-magyar kapcsolatokról nevű társaság elnöke.

Márton Áron-emlékérmeket adományoztak Pákh Tibor jogásznak a nemzeti ellenállás jelképes alakjának. Kiss Gy. Csaba művelődéstörténész laudációját Petrik Béla kurátor olvasta fel. Pákh hosszú időn keresztül egyedül képviselte a

nemzeti ellenállást. 1960-ban letartóztatták az államrend megdöntésére irányuló összeesküvés miatt, és 15 év börtönbüntetésre ítélték, de a nyolcvanas években is számos alkalommal tartóztatták le ellenzéki tevékenysége miatt.

Kunckelné Fényes Ildikó fizikus, a Latin-Amerikai Magyar Országos Szervezetek Szövetségének elnöke Zika Klára közíró méltatása szerint 1945-ben emigrált Németországon keresztül Venezuelába. Egyetemistaként részt vett az 56-os menekültek segítésében, majd a venezuelai magyarság életének oszlopos tagja lett, és jelentős szerepet vállalt Mindszenty bíboros ottani látogatásának szervezésében.

Agócs Sándor költő, szerkesztő az Antológia Könyvkiadó vezetője Márton Áron-emlékérmében részesült.

Ács Margit író elmondta, hogy rendszerváltó, aktív értelmiségiként 1990-ben Lakitelken nyomdát teremtett, az ő szakmai tudásának köszönhető, hogy néhány év alatt professzionális könyvkiadóvá fejlődött. Szellemileg előkészítette és támogatta a Népfőiskola programját és a népi nemzeti értelmiséget.

A Tamási Áron-díjjal kitüntetett Szokolczay Lajos közíró, kritikus az öt laudáló Márkus Béla irodalomtörténész szerint a különböző művészi területek: az irodalom, az opera, a festészet, a szobrászat között egyaránt otthonosan mozog. Munkássága során Szokolczay Lajos az elcsatolt területeken élő és a nyugati magyarságot is igyekezett a „nemzet vérkeringésébe bekötöni.”

A Bethlen Gábor Alapítvány 1980-ban kezdte meg működését azzal a céllal, hogy anyagi, szellemi támogatásával, díjaival úttörő szerepet vállaljon a nemzeti összetartozás szolgálatában, a közép-európai szellemi együttműködésben és a határon túli magyarság anyaországi megismertetésében. A Márton Áron-díjat 1988-ban alapították, a Tamási Áron-díjat pedig két évvel később hozták létre. (erdély ma, 2012. 11. 03.)

KISS JENŐ

PÉNTEK JÁNOS

A magyar nyelvstudomány romániai művelői sajátos helyzetükből következőleg az átlagosnál bizonyosan nagyobb mértékben hordozzák a kötelesség és a felelősség súlyát. A mai Magyarország területénél nagyobb országgrészen – összefüggő területeken és szórványhelyzetben, s egyre fogyó számban – élnek a rájuk (is) bízott magyar anyanyelvűek. De a múlt miatt is. Erdély a maga kulturális fontosságának s a magyar nyelvvel való tudatos törődés értelmiségi hagyományának a szempontjából aligha közömbös az utódok számára. Különösen tekintettel arra a tényre, hogy a kolozsvári egyetemen működött az a nyelvésztriász, amely mély nyomokat hagyott az erdélyi s – elsősorban Szabó T. Attilának köszönhetően – a magyar nyelvstudományban is. (Erre utal Péntek János egyik 2002-ben megjelent tanulmányának a címe: „Örökség és kihívás. Az erdélyi magyar nyelvstudomány a század- és ezredfordulón”. Szabó T. Attila, Márton Gyula és Gálffy Mózes több szempontból személyes példa is volt Péntek János számára, hiszen egyetemi éve alatt mindhárman aktív oktató volt: három, egymástól különböző egyéniség, három különböző életút. A kisebbségi értelmiségi lét mint meghatározó körülmény azért hangsúlyozandó külön, mert szakmán kívüli feladatokkal bőven jár. Arról nem is beszélve, mit jelentett és jelent a módszereiben változó hivatalos kisebbségpolitika útvesztőiben való eligazodás és mindez, ami ezzel jár.

A kalotaszegi Körösfőn születni nem akármilyen ajánlólevél a magyar kultúra szemszögéből nézve. Aligha véletlen, hogy Péntek Jánosból a magyar kultúra és nyelv iránt érzékeny felnőtt vált, hogy útja a kolozsvári egyetem magyar szakára, majd tanszékére vezetett, hogy az ő tanszékvezetése idején bővült a tanszék a magyar néprajz kutatásának és oktatásának a feladatával. Egyetemi tanulmányait Péntek János már nem a Bolyai, hanem a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen kezdte. A népelet iránti érdeklődését a szülőföld ébresztette föl benne, a néprajz is kezdettől fogva közel állt szívéhez. Az élőnyelvvel foglalkozó nyelvészként kikerülhetetlenül találkoznia kellett a kisebbségi lét nyelvhasználati kérdéseivel, s már csak ezen keresztül is az erdélyi magyarság gondjaival. Természetes tehát az ő esetében is, hogy a dialektológia és az etnobotanika mellett egyre inkább helyet követeltek munkásságában azok a területek, amelyek a kisebbségi anyanyelvhasználat témakörébe tartoznak: a magyar–román kétnyelvűség, a nyelvpolitika, a nyelvi tervezés meg az anyanyelvi oktatás kérdései. A kolozsvári egyetem magyar tanszékének vezetőjeként nemcsak szűkebb szakmai, hanem oktatás- és tudománypolitikai szempontból is felelősségteljes tevékenysége 1990-ben kezdődött, amelynek következményeként az említett „nagy öregek” után ő lett, s ma is ő a romániai magyar nyelvstudomány legismertebb alakja az egész Kárpát-medencében. Tanszékvezetőként hagyományörző és újító is: folytatta elődeinek az erdélyi

magyar nyelv kutatására, történeti és regionális értékeinek feldolgozására, a tudománytörténet számontartására irányuló erőfeszítéseit, egyszersmind azonban a szociolingvisztika és a kognitív nyelvészet útját is egyengette tanszékén úgy, hogy közben a kisebbségi kétnyelvűség kutatásának elismert szakemberévé vált. Tudományos tevékenységének legnagyobb elismeréseként a Magyar Tudományos Akadémia 2004-ben külső tagjává választotta.

Gyakorlott terepmunkásként a vizsgált közösségnek s az élőnyelvnek, az erdélyi nyelvhasználatnak kiváló ismerője, s mint ilyen kutatót nyelvészeti realizmus s a modern tudományközi területek, nemkülönben az alkalmazott nyelvstudomány iránti érzékenység jellemzi. A rendszerváltoztatás utáni évek szabadabb légkörében fontos szerepet játszott a kolozsvári egyetem magyar nyelvi oktatási kereteinek a bővítésében, az akkori reformokban és kapcsolatépítésben – a magyarországi intézményekkel különösen is. Az egyetlen romániai magyar doktori iskolát ő alapította Hungarológiai stúdiumok címmel. Szívén viselte az előző nemzedék kéziratban maradt nagy munkáinak kiadásra való előkészítését, s a tanszék közreműködésével biztosította Szabó T. Attila Erdélyi Magyar Szótörténeti Tárának a folyamatos szerkesztését is. Tevékeny részt vállalt átfogó közös kutatásokban (gondoljunk a korpusztervezési és nyelvrehabilitációs programra, a romániai magyar hivatali nyelv kialakítására vagy a romániai magyar tankönyvek szaknyelvi gondozására). Alapítója és 1997-től elnöke az Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetségének. Az MTA 2001-ben létesült erdélyi magyar nyelvi kutatóállomását, a Szabó T. Attila Nyelvi Intézetet ő szervezte meg s vezető elnökként, nagyon fontos közhasznú tevékenységet folytatva az erdélyi magyarság anyanyelvi nyelvhasználatának az érdekében. Ő az MTA Kolozsvári Területi Bizottság (Kolozsvári Akadémiai Bizottság: KAB) elnöke, a Magyar Tudományosság Külföldön és az Anyanyelvünk Európában Elnöki Bizottságnak pedig tagja. Számos kitüntetés birtokosa, megkapta például a Magyar Nyelvstudományi Társaság Csűry Bálint- és Bárczi Géza-émlékérmét.

A magyar állam 2010-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje odaitélésével ismerte el sokoldalú tevékenységét. 2011-ben a Debreceni Egyetem avatta díszdoktorává.

Írányító, szervező tevékenységére továbbra is nagy szükség van. Rengeteg ugyanis a magyar nyelvvel összefüggő teendő (anyaggyűjtés, feldolgozás, tudományos ismeretterjesztés) Romániában (beleértve a nyelvváltás küszöbére jutott csángó nyelvhasználat kutatását is). Ahogy egy erdélyi PhD-hallgató budapesti védésén az elnöklő Hajdú Mihály mondta 2011-ben az eredményes védés után: a szociolingvisztikai, dialektológiai, névtani stb. gyűjtéseket és feldolgozásokat Erdélyben nem „lehetne, kellene”, hanem „kell, muszáj, kötelező” folytatni. Rátermet fiatalokat várnak a mezősegi magyar szórványok, még mielőtt végleg eltűnnének. Nagy szükség van a szociolingvisztikai eredmények további következetes alkalmazására, s égető

szükség van a népesség körében folytatott felvilágosító munkára. Erre adott jó példát Péntek János azzal, hogy okosan érvelve körlevelet írt erdélyi magyar szülőknek arról, miért érdemes magyar tannyelvű iskolába íratni gyermekeiket...

A 70. életévét 2011. július 7-én betöltő Péntek Jánosra gondolva nemcsak műveinek, tanulmányainak hosszú sora, széles körű tevékenysége jut eszünkbe. Az is, hogy a magyar nyelvtudomány erdélyi követe, hogy fáradhatatlan utazó, hogy nemcsak tudós nyelvész, hanem az erdélyi magyar nyelv ügyének minden szolgálatja, hogy kapcsolatteremtő és -tartó kolléga, hogy kiegyensúlyozó, békét teremteni képes ember is. Azt kívánjuk, maradjon meg ilyennek. Azt kívánjuk, hogy az ozsdolai kikapcsolódásokat kövessék mindig az aktív szakmai és közéleti tevékenység gyümölcsei – a közösség és a tudomány javára egyaránt.

(A szerző ezzel az írásával köszöntötte 70. születésnapján Dr. Péntek János professzort. Szerk.)

PÉNTEK JÁNOS

AZ ANYANYELV FONTOSSÁGÁRÓL - MAGYAR SZÜLŐKNEK (részlet)

A két nyelv ismeretének, a kétnyelvűségnek akkor van igazi haszna, ha mindkét nyelvben magas szintű, és ha annak az alapja az anyanyelv: ahogy otthon beszélük, és ahogy közös változatában a legtöbb magyar ember írja és beszél. Ez az ismeret, ennek mindennapos használata tarthat csak meg bennünket műveltségünkben, magyarságunkban. Ennek alapján, ehhez hozzáadva kell megtanulni, és használni a román nyelvet. És lehetőség szerint más nyelveket is... az a jó, ha a gyermek a továbbiakban is megmarad mindkét nyelvben. Ezt úgy lehet elérni, ha az egyik oktatási ciklust az egyik, a másikat a másik nyelven végzi. Még ilyenkor is jobb a magyarral kezdeni, az alsó tagozatra (I–IV. osztály) magyar osztályba íratni a gyermekeket...

Nem igaz, hogy a magyar nyelv jelenti a terhet, egy tantárggyal többet az iskolában, megnövelve a heti órák számát, a vizsgák számát. Gyermekeink számára ez az a tantárgy, amellyel megalapozzák anyanyelvi műveltségüket, minden egyéb iskolai tanuláshoz az alapja...

Igaz viszont, hogy az eredeti magyar nyelvtudása is megkaphat az idő múlásával, lassan azt is elfelejti, amit kisgyermekként megtanult.

Igaz viszont, hogy ebben a 2. nyelvben kevésbé lesz magabiztos, egyéniségében is bizonytalanabbá válhat.

Igaz viszont, hogy a jobban ismert és beszélt 2. nyelv eltávolíthatja magyar rokonaitól, ismerőseitől, átvezetheti a másik nyelvet beszélők társaságába. És igaz az is, hogy az új nyelv és az új kapcsolatok meggyengíthetik magyar tudatát: teljesen felcserélheti nyelvét, feladhatja magyarságát.

Mi tehát a nyeresége annak, ha gyermeke magyar nyelven tanul?

Teljes értékű ember lehet, megmarad a magyar nyelvben és a mi kultúránkban, magyarságában...

A magyar nyelvet szeretni lehet. A magyar nyelvet szeretni kell!... Kolozsvár, 2011. január 22.

AGÓCS SÁNDOR

MINTHA HÓ HULLANA

Egy idő óta álmatlan éjszakáidat tolja elém
a reggel s megriadok magam is újra akár
a halálból naponta visszatérők vagy mint
a falnak szédülő a hirtelen felismeréstől
Hideg sajdul a sebekbe azóta egyre többször
s mintha hó hullna itt érzem illatát
a tenyeremen és belül a szívem körül...

Mégis ugyanúgy lépdelek a fák közt most is
mint annak idején bennem a lassan olvadozó kín
ám kívül a folyton kíváncsiskodók siserehada
maradt-e benne élet vagy ez már mindent kibír

VISZLEK MAGAMMAL

rámégtél
egy villanás alatt
és egyedül hagytál
nagyon

viszlek magammal
mindenhová
ítéletnapig
hallgatagon

ESTI IMA

Az egyedül élő Nagymamákért

Uram vigyázz a Magymamámra
ha már más-más helyen élünk
ha már nem lehetünk ott vele
és ő sem lehet itt mivelünk
A múltkor is elesett a kertben
ezt is csak később tudtuk meg
nagyobb baj is lehetett volna
de hát nem hagyná el semmi
pénzért a megszokott helyét
mit szólnának a szomszédok
és főleg a Papa...

Uram vigyázz a Nagymamámra
ha már más-más helyen élünk
ha már nem lehetünk ott vele
és ő sem lehet itt mivelünk
*Legyen kenyerekünk húsunk
pénzünk ne jöjjenek a végre-
hajtók és az elszámoltatók s
legyen naponta szükségem Rád
és meheünk sűrűbben haza
ha már ez a világ rendje
ez a halála - Ámen*

SZAKOLCZAY LAJOS

TÖRT SZAVAK ELÉGIÁJA

Agócs Sándor verseihez (részletek)

Ha valamilyen oknál fogva *ördöglakat* - még saját maga által is nehezen kinyitható (föltörhető?) zár - kerül a költő szájára, a meditáció csöndje lesz az uralkodó. A ki nem mondott, mert belülről égető szó ebben az *élet-halál* küzdelemben föltoronylik, és ahelyett, hogy lávaként kitörne, újabb hallgatás-terheket ró az énekesre. Aki ebben a feszített állapotban szinte azt sem tudja - jöllehet az emlékezet a kétségeit cáfolja -, hogy valójában a szavak tudora-e.

Dramai kérdésünk érzékeny szövetbe szúr: a másfél évtizedes - kényszerű?, önmagára mért?, a *helyzet* így hozta? - hallgatásban vajon nem felejtődött-e el az Ige? (Bár az okos ember azt is tudja: nem mindegy, hogy az ember miről hallgat.) Agócs Sándor ezt az *aktív* hallgatást - valójában *zörömbölő* csendet - a maga javára fordította. Költészete - ha jellemezni kell: a *tört szavak elégiája* - épp evvel a "kivonulással" gyarapodott. Mert aki jövőváró reménnyel hitt az ország sorsának jobbra fordulásában - hajdani lakiteleki "sátorlakóként" nyilván nem kis gyötrelmmel élte meg a pénzzel fölhígított eszme elizsaposodását -, az nem hagyhatja abba a versírást...

Agócs Sándort, a költőt... a "féltve őrzött kín" sarkallja, hogy szinte végtelen elégia-szalaggá sodródó szavaival, csak a *süketek* számára korszerűtlen módon, a kérdezhetetlent kérdezze: a világot ugyan hová lehetne - mert "élni és temetni mégiscsak kell" - elföldelni? "A háborúban volt talán ekkora hó/ mint ami mostanra lepett el minket/ de elképzelni se tudjuk mekkora / lehetett ott a hideg és a jég s hogy / mekkora is lett a nagyapák hiánya/ minden Trianon-verte üres ház és/ árván maradt szőlőlugas előtt... (A világot hová).

Az álmatlan éjszakákat, a munkába belefáradt lírikus látomásait - mikor is a szíve körül is hull ama *hó* - lehet-e (szabad-e) kibeszélni? A haza, vagyis az általa elképzelt hon - kívül és belül is nagyobbíthatunk - az évtizedek alatt csaknem elveszett. Férgek rágták a testét, mintha magyarnak lenni szégyen lett volna. A költő így "értékel" - szószegő idő; holott tudjuk, mi voltunk - a bedagadt szájúak, a görcsbe rándulók, a hatalmas kórus ricsájától egy kissé elhalkulók - szószegők.

Mintha ki kellene vonulnunk - csörgősipkával?, annál érzékletesebb volna az a menet - történelmünkéből, csak azért, hogy teljesedjék a rózsaszín horizont: a csaltságával tüntető ég kíváncsú. A hosszú idő alatt hallgatni megtanult költő, mikor föltöretik a száján a pecsét, erre azt mondja, hogy - nem. Méghozzá avval a drámai tanulással - a pódium háttér-kárpítja nem véletlenül festetik ily komorra: "talán a vérpadon lehet/ ekkora nagy a sötétség" (A légtornász ébredése) -, hogy a megfutamodók-önfeladók számára nincs irgalom. Ezért költeményeiben azok idéztetnek meg, akik egyenes gerinccel - a szó egyben magatartás és erkölcs is - járták végig... útjukat. Ám ha az *Anyám fekete rózsza* (Csoóri

Sándorral a hegyen) vagy az *Öröknár: elmúltam 9 éves* költője (Nagy Gáspárnak, az ötödik ikszre) szólítatnak, akkor miért a vigasztalan - a pillanatnyi helyzet sarától súlyos a metaforával még elviselhetetlenebbé váló - térképen ama fájó, velünk-egy terrén megnevezése? A sugallt válasz egyértelmű: hogy megállítsuk a romlást. Mert mit is mond a *Magyarország* kopogó, szinte költőietlen soraiba rejtett figyelmeztetés? "meglettünk volna/ jól a huszadik század/ kínjai nélkül// a lét mint megfűrt/ csónak oldalára dőlt -/ lassan süllyedünk"...

A "megtehettem volna, de nem tettem" mint örökké sajgó átok - az elszalasztott lehetőségek kormával - megüli a lelket. Visszahozható-e az elmulasztott *váltás* gondolatpezsdítő, -frissítő hatása, vagy csak nemzedékekre kihatóan a szégyen marad? Az *Ördöglakat a számon* c. vers kihagyásos légzéssel, a formátlan formát önmagának teremtve erről regél: "az asztalom is túl kicsi/ alig férek el rajta/ lelóg róla még a/ Kárpát-medence is...// Így hát mit vártok/ tölem minden este/ ó egek/ váltani kéne váltani/ amíg ki nem hül/ teljesen a testünk/ s föl nem dobhatunk/ idő előtt/ ama furcsa lóra/ Szent Mihály lovára/ végül/ mindannyiunk szégyenére"...

Ez a szavát vesztett, félénk, a szavakat pirulaként a nyelve alatt rejtő lírahős - ezért a hosszú hallgatás - a köz- és a magánélet terheit, igazságtalanságait hordozva bolyong végig a mások által fölégetett tarlón. S ha vannak is (remény a reményre!) kérdései - "Uram és hanyadik tél és/ hogy kinek az országa is jó/ el megint" -, azok a boldogságos készenlét mellett az emberlétből fakadó szorongást, a biztos bizonytalanságot ("homokra házat/ jégre családot" - *Kő és virág*) ugyancsak visszhangozzák... Ebben a *zaklatott*, a fehérséget *parancsra* minduntalan eltakarni akaró *hóhullásban* leginkább a közösség - egy nép, egy nemzet, továbbmelve: minden igazságtalanságot elvető náció - gondoljai világíttatnak meg. Ám Agócs Sándor nem kis szemérmességet mutató *tört szavaiban* ott a magánélet szívféjdító, nyughatatlan öröme is. Aki olyan verset tud írni, mint a *Viszlek magammal...*, az igazi költő.

Kralovánszky Balázs: Fekete fa

ÁPRILY LAJOS 125. SZÜLETÉSNAPIJÁRA

ÁPRILY LAJOS: **VALLOMÁS**

Kuncz Aladárnak

Igaz: én itt a sorssal nem csatáztam,
én döbbszemmel láttam itt a vért,
és nem lengettem omló barrikádon
fehér zászlót a véres emberért.

Viharokból kibomló új világért
csak álmom volt, nem lobbanó vitám.
Rohamra nem harsogtam riadókat
jövő-ködökbe zúgó trombitán.

A seb, mit rajtam vad kor ökle zúzott,
sötét heggé simult minden dalon.
De mint a monda tóba hullt harangja,
a mélyben él az ember-fájdalom.

S én nem tudom, hogy meddig él a versem,
titánok halnak, tornyok rengenek.
Ahol világ-traverzek összedülnek,
a vers, a versem hogyan halna meg?

Ha nem leszek, nem fogja tudni senki,
sorsomnak mennyi furcsa titka volt.
A hült sorok: megannyi érc-koporsó,
s a könyv, a könyvem gránit-kriptabolt.

De túl romon, ha perce jön csodáknak,
a mély megkondul, mintha vallana,
s a bolt alól harangtisztán kicsendül
s magasra száll az ember dallama!

HÓHULLÁSBAN

Porka havak hulladoznak - ó zengésű ének,
verse régi regölőknek, muzsikája télnek.

Porka havak... Hatvan éve, vagy hatvanöt is tán,
a temető jeges útján hogy repült a kis szán.

Porka havak... Kollégium kiskamasz-diákja,
hogy rohantál sereg-élen hangos hó-csatákba...

Porka havak... Hogy suhantál ifjú, könnyű szívvel
hó-szelekben a hegyoldalt szalagozó sível.

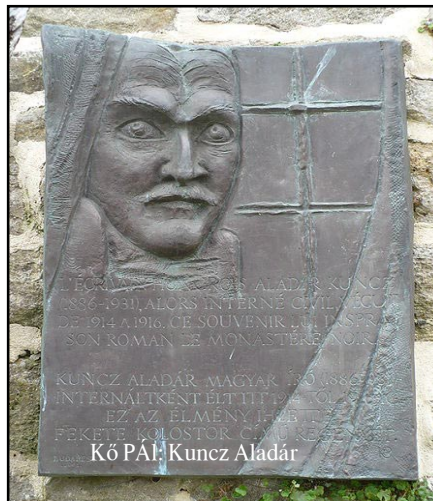
Porka havak... Messze kísért hó-dala a múltnak.
Fehéredő fejedre is porka havak hulltak?

Lassan lép már fürgé lábad, óvakodva, félve:
egy lépés és bezuhansz az örök-álmu télbe...

MEDGYESSY ÉVA

EGY ÉLETMŰ KIHANTOLÁSA – KUNCZ ALADÁR

Alig egy esztendeje hozta létre Kuncz Magdolna asszony a budapesti székhelyű Kuncz Alapítványt, ám tevékenysége során máris nyilvánosság elé kerültek a helikonista író életművének olyan rendkívüli, eddig szándékosan eltemetett vonatkozásai és elfeledett kincsei, amelyeket mostanáig csupán szűk szakmai körök ismerhettek.

Ez derült ki az augusztus 19-én tartott Kuncz Aladár emlékestén, amelyet Leányfalun, a Kuncz Alapítvány elnökszékének, valamint a Hitel múzeum házigazdájának, dr. Szász István Tasnak szervezésében láthatott a közönség. Kuncz Magdolna, aki Kuncz Aladár testvérbarátjának, a nemzetközi hírnév jogászprofesszor Kuncz Ödönnek unokája, elmondta, hogy az általa vezetett Alapítvány a két Kuncz-fivér szellemi hagyatékának megőrzésére és ápolására jött létre. Magdolna asszony felkereste és maga köré gyűjtötte az író életművével foglalkozó szakembereket, művészeket és irodalompartolókat, akik sok eddig még számára is ismeretlen információval szolgáltak a helikonista író életműjével kapcsolatban. Így jöhetett létre a nagyszabású emlékműsor – ami csak még további teendők sokaságát világította meg az Alapítvány és támogatói számára. Világossá vált: egy eltemetett életmű kihantolásáról kell gondoskodni.

Az emlékműsor Szakály István Kuncz Aladár-ról szóló dokumentumfilmjének részletével indult, majd irodalmárok világítottak rá az írói munkásság kevésbé ismert részleteire, míg Kuncz Aladár, a magánember alakja szintén meglevenedett a kortársak írásai nyomán, amelyeket neves színművészek tolmácsoltak.

Elsőként Jancsó Miklós kolozsvári egyetemi tanár és színművész olvasott fel édesanyja, Jancsó Elemérné, M. Szabó Magda (Kuncz Aladár unokahúga) eddig kiadatlan naplójából, melyben az egykori fiatal lány nagybátyja alakját, családcentrikusságát és rendkívüli lelki finomságát idézi fel. Bács Ferenc színművész a Bánffy (Kisbán) Miklós által írott

búcsúbeszédet mondotta el, amelyben a kortárs író a kolléga és ember Kuncz Aladár kivételes intellektusára, szerénységére és humanizmusára emlékezik. A pótolhatatlan barát és pályatárs elvesztése miatti fájdalmat Dsida Jenő Immáron 53 napja... című költeményével Rekita Rozália elevenítette fel.

Az alkotói életművével foglalkozó irodalmárok közül elsőként Filep Tamás Gusztáv szólalt fel, aki Kuncz Aladár rendkívül értékes szerkesztői munkásságáról beszélt, mely nagymértékben hozzájárult a Trianon utáni irodalmi publicisztikánk koncepciójának megalapozásához és értékeinek rangsorolásához. Ugyanakkor felhívta a figyelmet a *Fekete kolostor* kapcsán „egykönyvű” írónak titulált alkotó gazdag (és összességében máig kiadatlan) publicisztikájára, irodalomelméleti és - történeti tevékenységére. Rávilágított könyvkiadásunknak arra a mulasztására is, amelynek eredményeként Kuncz rendkívüli értékű monográfiája, A magyar irodalomtörténet elméletének és módszerének fejlődése Toldy Ferenc óta című írás mindmáig kéziratban hever.

Pomogáts Béla a magyar könyvkiadás felelősségét vette górcső alá. Pontosabban arra a regényzáró félmondatra emlékeztetett, amely a hatvanas években megjelent *Fekete kolostor* kiadásából a cenzúra működésének köszönhetően kimaradt, és ezután minden soron következő – a rendszerváltás után már nem cenzúrázott – kiadásból szintúgy hiányzik. Márpedig ez az a fél mondat, ami egy csapásra világította (volna) meg Kuncz Aladár nemzeti és politikai nézeteit. A *Fekete kolostor* ugyanis minden fellelhető kiadásában a következő mondattal végződik: „Csak most éreztük, hogy a fogságból hazaérkeztünk.” Jóllehet az eredeti utolsó mondat így hangzik: „Csak most éreztük, hogy a fogságból hazaérkeztünk, az egyik szomorúságból egy másik, még nagyobb szomorúságba.” – azaz a Noirmoutier-ből a Trianon utáni Magyarországra, ahol éppen Kun Béla volt hatalmon. Csak egy fél mondat. És micsoda különbség! Ideje lenne visszaadni a megjelenése jogát.

Bágyoni Szabó István Kuncz Aladár fogékonyságáról beszélt a háború és bezártság mint témakör iránt és Kazinczy Fogságom naplójá-val állította párhuzamba a *Fekete kolostort*. Megemlékezett a *Fekete kolostor* mellékszereplőiről – így Zádory Oszkár szobrászművészről is, aki később a Kuncz Aladár síremlékének Krisztus-fejét mintázta.

Dr. Szász István Tas mint a Hitel szakavatott kutatója, a tavaly elhunyt, utolsó „Hitel”-es, Lőrinczi László alakját elevenítette fel, aki egészen rendkívüli irodalmi kutatást végzett – Kuncz Aladár nyomában. A hetvenes években végigjárta ugyanis az író franciaországi Kanosszájának útját, s élményeit az „Utazás a Fekete kolostorhoz” című irodalmi riportjában tette közkincsé – rendkívül értékes adalékokat szolgáltatva a regény értelmezéséhez, egyúttal egy páratlan irodalmi utazásban részesítve az olvasót.

A Kuncz Magdolna által kezdeményezett élménydús est komoly tanulságokkal szolgál. Van, mit tenni Kuncz Aladár, a publicista, az irodalomtörténész, az esztéta és az író hagyatéka kapcsán. Sok – ám odafigyeléssel, elhivatottsággal pótolható az elmúlt évtizedek mulasztása. Az Alapítvány elnökszónya ezen munkálkodik.

- Melyek hát az Alapítvány soron következő tervei?

- A cél, amit a tavaly elsőként magunk elé tűztünk, már megvalósult – mondja Kuncz Magdolna –, legelőször is a Fiumei úti temetőben lévő síremléket hozattuk rendbe. A Zádory Oszkár által alkotott Krisztus töredezett, lepusztult állapotban volt, ma már felújítva áll Kuncz Aladár sírja fölött. A következőkben a *Fekete kolostor* csonkítatlan újrakiadását tervezzük itthon és külföldön, akár több nyelven is. Mert azt hiszem, hogy a regényben megfogalmazott humanista gondolatnak – mely a sok igazságtalanság és szenvedés ellenére is különbséget tud tenni a francia sovinizmus és a francia kultúra között – ma is aktualitása van, csakúgy, mint a egészséges nemzetben és egyúttal nemzetköziségben való gondolkodásnak is, ami Kuncz Aladár sajátja volt. Minél mélyebbre ások ebben a szellemi hagyatékban, annál inkább kiderül, milyen sok még a tennivaló.

Igen. Ennek az estének a tanulságai is azt az érzést keltik az érdeklődőben, hogy Kuncz Magdolna valahogy úgy járt, mint a kíváncsi barlangász, aki egy izgalmas sziklamélyedést akart felkutatni, ám alatta hatalmas, feltáratlan barlangrendszerre bukkant.

Amit most már nem lehet felderítetlenül hagyni.

TOLLAS TIBOR

FENYŐK

t
i
tű
levelű
csend kupolái
örök-
zöld fenyvesek
a hó
alól is reményt szikrázni
csak zengjete!
Isten nélküli istálló mélyén
ti őrzitek a szárnyatok alá menekült
Kisdedet.
Túl: arasznny ágaitok szalmazsákokba rejtve,
ha örök
elkobozzák, rabok szabad szívében nyit tovább!
Némán is hirdessétek e gyűlölet-rengetegbe:
csak a
szeretet
tehet
csodát.

HALOTTAK NAPJÁN EGY SZÁL FEHÉR VIRÁGGAL... - IN MEMORIAM ERÖSS JÁNOSNÉ

Erőss Jánosné (Fotó: Hering J.)

¹Sepsiszentgyörgyön utolsó útjára kísérték Erőss Jánosnét. A Csíkmenaságon született Károly Erzsébet búcsúztatására... 2012. szeptember 25-én került sor a sepsiszentgyörgyi római katolikus temetőben. Szabó Lajos kanonok celebrálta a gyászszertartást, míg a koncelebrálók voltak Csató Béla marosvásárhelyi főesperes, Márkus András címzetes esperes, az örköi Mária Világ Királynője Plébániatemplom lelkésze és Ferencz Imre nyugalmazott plébános.

Szabó Lajos címzetes kanonok, az elhunyt Erőss Jánosné templomának, a Sepsiszentgyörgyi Szent József Plébániatemplom plébánosa gyászbeszédét Jézusnak a tíz szűzről szóló, a Máté evangéliumában olvasható példabeszédének verseire építette. „Erzsébet nővérünk a családi otthonban, a iskolai katedrán, az utcán és a templomban egyaránt megélte a katolikus hitét”, mondta Lajos atya, majd így folytatta: „Élete nehéz napjaiban a sötétség elűzésére szolgáló olajat a mélységes Szűz Mária-tiszteletéből préselte. A kötelesség teljesítésében is hűségesnek találtatott, mert látta, hogy amiként a székely gyermekeket oktatja, úgy valójában Isten munkatársává lesz”...

Szabó Lajos kanonok ezután hangsúlyozta: Erzsébet asszony a férje mellett vállalta a szenvedést, s aki ismeri a család történetét, az tudja, hogy Erőss János bebörtönzése után a nejét kitiltották a tanügyből, s más hasonló sorsú asszonnyal együtt őt is elválásra kényszerítették az urától. Erőss Jánosné azonban ennek ellenére végig hűséges maradt az urához, mondta a plébános, s mi tesszük hozzá, hogy részéről a polgári válás csak színlelt volt, mert a kicsit jobb idők eljöttekor ismét megkötötték az állami házasságot, miközben értelemszerűen a katolikus házasságkötés egy pillanatra sem szűnt meg... Erőss Erzsébet a szenvedéseiből még akkor is olajat préselt, amikor testben már nagyon gyengének érezte magát.

Ferencz Imre nyugalmazott plébános is az elhunyt szülőfalujában, Csíkmenaságon látta meg napvilágot, és a múlt század '70-es éveinek közepén Erzsébet asszony

templomában, a Sepsiszentgyörgyi Szent József templomban szolgált káplánként, ezért jól ismerte őt és a férjét. A ravatalozóban mondott beszédében Ferencz Imre atya a honleányi, illetve az asszonyi hűség, helytállás, kitartás megtestesítőjeként említette az elhunytat, s szavai alátámasztására idézte Wass Albert bibliai képet is fölviláncolt Első galamb című költeményét, így e sorokat is: „És akkor: / egyszerre a vaksötéten át / kinyúlt felénk egy gyöngye női kéz. / Meglengetett egy szál fehér virágot: / ennyi volt az egész.”

Albert Ernő, a Székely Mikó Kollégium nyugalmazott igazgatója, magyartanár, aki a híres Konsza Samu nyomdokán haladva mikós tanítványaival együtt mintegy háromezer csiki és háromszéki népballadát, költeményt, éneket gyűjtött és adta ki azoknak egy részét az 1973-ban napvilágot látott Háromszéki magyar népballadák című kötetében, a legutóbbi augusztus 20. alkalmából átvehette a Magyar Érdemrend Tiszti Keresztjét. A neves néprajztudós, az egykori tanár kolléga Erőss Jánosné koporsója fölött elmondott gyászbeszédében elsősorban az 1997-ben eltávozott férj és a most elhunyt feleség emberségéről, székelységéről és a székely népművészetek iránti elkötelezettségéről szólt.

Albert Ernő néprajztudós és Szabó Lajos kanonok a sírnál (Fotó: Sánta Ferenc)

A Csíkdánfalván született Albert Ernő föllevenítette a csíkszeredai, manapság Márton Áron Líceumnak nevezett középiskolában együtt eltöltött diákéveket, majd beszélt azokról az évtizedekről, amikor az Erőss házaspár már a háromszéki Sepsiszentgyörgyön sok megpróbáltatáson ment keresztül. Erőss Jánosné emberi és székely nemzeti helytállásáról szólva hangsúlyozta: hűséges feleségként kiállt a férje mellett akkor is, amikor 1958-ban súlyos börtönbüntetésre ítélték az 1956-os anyaországi forradalom és szabadságharc támogatásáért, pontosabban a Székely Mikó Kollégiumban szervezkedő diákjai melletti kiállásáért.

A néprajztudós beszélt Erőss János 1945-ben kezdődő, hat és fél esztendeig tartó szovjet hadifogságáról, amelyet a Magyar Királyi Honvédség katonájaként szenvedett és viselt el méltósággal. A szovjetunióbeli hadifogságot, majd az 1956

¹ részlet a Kuruc.info, 2012. okt. 22-én megjelent cikkből

utáni romániai börtönévek szenvedéseit, a mellőzöttséget, a kitaláltságot kifejezik Eröss János faragványai és egyéb alkotásai, míg a most elhunyt özvegynek a férj kálváriás élete miatt vállalt gyötrelmei kifejezésre jutottak a diákjaihoz való odaadásában, a székelységhez az utolsó lehetőségig való ragaszkodásában, valamint a székely kézimunkák, a népművészet iránti hozzáértő szeretetében, mondta Albert Ernő, majd szavai alátámasztására fölhozta, hogy a Sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum udvarán álló székely tájház berendezésének összeállításával Eröss Jánosnét bízta meg az intézmény mostani igazgatója.

Az életének 82. évében súlyos, gyógyíthatatlan betegségben elhunyt Eröss Jánosnét végakaratának megfelelően csíki székely népviseleti ruhában, az egy esztendővel ezelőtt megkapott magyar állampolgárságát igazoló igazolvánnyal a szíve fölött helyezték örök nyugalomra... Pannika, a sepsiszentgyörgyi közelebbi hozzátartozó és a szűkebb szülőföldjéről, Csíksországból érkezett rokonok, valamint a fogadott leányának is tekintett Gábor Ágnes az ősi székely szokásnak megfelelően kaláccsal, pálinkával kínálták a temetésről távozókat.

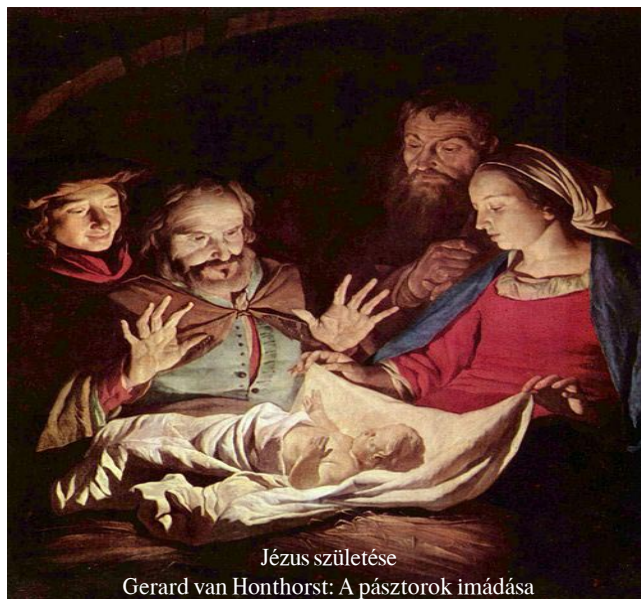
Hering József

ADVENTI GONDOLATOK

- ♦ Ha a házamat fenyőágakkal, gyertyákkal, égőkkel és csilingelő harangocskákkal díszítem fel, de a családom felé nincs bennem szeretet, nem vagyok egyéb, mint díszlettervező.
- ♦ Ha a konyhában fáradozom, karácsonyi süteményeket sütök kilószámra, ízletes ételeket főzök, és az evéshez csodálatosan megterített asztal készíték elő, de a családom felé nincs benne szeretet, nem vagyok egyéb, mint szakácsnő.
- ♦ Ha a szegénykonyhában segédkezzem, az öregek otthonában karácsonyi énekeket, és minden vagyonomat segélyként elajándékozom, de a családom felé nincs bennem szeretet, mindez semmit nem használ nekem.
- ♦ Ha a karácsonyfát csillogó angyalokkal és horgolt hópelyhekkal díszítem fel, ezernyi ünnepen veszek részt, a templomi kórusban énekelek, de Jézus Krisztus nincs a szívemben, akkor nem értettem meg, miről is szól a karácsony.
- ♦ A szeretet félbeszakítja a sütést, hogy a gyermekét megölelje.
- ♦ A szeretet hagyja a lakásdíszítést, és megcsókolja a házastársát.
- ♦ A szeretet nem irigyel másokat házukért, amiben jól kiválasztott karácsonyi porcelán és odaillő asztalterítő van.
- ♦ A szeretet nem kiált rá a gyerekekre, hogy menjenek már az útból, hanem hálás érte, hogy vannak, és útban tudnak lenni.
- ♦ A szeretet soha el nem múlik.

- ♦ A szeretet nem csak azoknak ad, akiktől kap is valamit, hanem örömmel ajándékozza meg épp azokat, akik ezt nem tudják viszonzni.
- ♦ A szeretet mindent elvisel, mindent hisz, mindent remél, mindent eltűr.
- ♦ A videojátékok tönkre mennek, a gyöngysorok elvesznek, a számítógépek elavulnak.
- ♦ De a szeretet ajándéka megmarad.

(Az 1 Korinthus 13. karácsonyi átköltése)

Jézus születése
Gerard van Honthorst: A pásztorok imádása

the coffee mill

MAGYAR ÉS EURÓPAI ÉTELEK

**A legfinomabb bécsi szelet,
gulyásleves, borjúpaprikás galuskával
Nagy saláta- és szendvicsválaszték
Likőrengedéllyel rendelkezünk
49. éve állunk vendégeink
rendelkezésére!
Minden nap nyitva
d. e. 10-től este 11-ig
Pénteken és szombaton este 12-ig
99 Yorkville Ave., Toronto, ON
416-920-2108
Élőzene minden péntek, szombat és
vasárnap este**

A FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC HETE KANADÁBAN

Az 1956-os forradalom és szabadságharc 56. évfordulójának rendezvényeit foglaltuk össze - sorban, Keletről Délre, illetőleg Nyugat felé haladva.

A fővárosban, **Ottawában** két helyen is koszorúzásra került sor: a Beechwood Cemetery nevű temetőben, valamint a Maple Island-on található, a magyar szabadságharcok emlékét hirdető gyönyörű kettős emlékműnél. Magyarország Nagykövetsége részvételével az ottawai 56-osok szervezete, a Magyar Ház, a magyar egyházak rótták le kegyeletüket a mártírok emléke előtt. Az ottawai magyarok a Magyar Házban tartott összejövetelen idézték meg 1956 forradalmi napjait, amikor Dr. Pordány László nagykövet tartott ünnepi beszédet, majd Szíki Károly egri színművész irodalmi összeállítását hallgatták meg.

56-os emlékmű Maple Island-on

A Nagykövetségen tartott fogadáson magyarországi és kanadai politikai személyiségek, a diplomáciai képviselők vezetői is részt vettek. Ezalkalommal Dr. Horváth János, a magyar Országgyűlés Korelnöke és Jason Kenney, kanadai bevándorlási, állampolgársági és multikulturális miniszter mondott beszédet, fejet hajtva a szabadságszerető magyar nép hősiessége előtt. Az 56-os forradalom hetét a Nagykövetségen honosítási ceremónia is fémjelzte, amikor huszonhat új állampolgár tehetette le az esküt.

Dr. Horváth János

Jason Kenney miniszter

Montreal, QC

„Idén október 22-én, vasárnap ünnepeltük 1956-os forradalmunkat a Magyarok Nagyasszonya Egyházközség Mindszenty termében. Idén október 22-én, vasárnap ünnepeltük 1956-os forradalmunkat a Magyarok Nagyasszonya Egyházközség Mindszenty termében. A Magyar Iskolások és a csekészgyerekek egy-egy jelenet mutattak be, az iskola zenetanára Lakatos István muzsikált. Kelmen Tibor a Montreali Magyar Bizottságot képviselte. Legvégül Teakle Marika beszélt. Neki emléklapketet adtak át, és virággal köszönték meg az 1956-os menekültekért tett fordítói, tolmácsi munkáját. Ezután a Bokréta tánccsoport következett. Az ünnepséget Nt. György Attila beszéde zárta.”

(Forrás: Magyar Krónika)

Toronto, ON

Október 19-én kezdődött az 56-os megemlékezés Dr. Horváth Jánosnak, a Magyar Országgyűlés korelnökének a Torontói Egyetemen tartott előadásával. A professzor úr nemcsak forradalmi emlékeiről, hanem a jelenlegi hazai állapotokra rámutató lényegi összefüggésekről is beszélt. 1956 a szabadság fáklója volt, mondta. Váratlanul gyúlt ki ez a láng, az események dinamizmusa lobbantotta fel. Azoké az eseményeké, amelyek meglepték az utcára vonult tüntetőket, meglepték a kormányt, a Szovjetuniót és a nyugati CIA-t – meglepték az egész világot.

Ő mint ipari munkás csatlakozott október 23-án a diáktüntetőkhöz, velük vonult a Bem-térre. Senki nem hívta az embereket, spontán állt be mindenki a tömegbe. A kormány képviselői próbáltak szólni a néphez, de lehurrogták őket. Nagy Imre miniszterelnök „Kedves Elvtársak” megszólítását szintén hatalmas hurrogás fogadta, de a hangváltást, hogy „Magyar Testvéreim!” óriási ujjongás követte. A békésen tüntetők széttépett újságdarabokat gyújtottak meg, amelyek megvilágították az arcokat és ragyogtak, akár tízezer fáklya. Ez is hozzátartozott október 23. csodájához, ám amikor a szétoszolódó emberek közé bekiáltott egy motoros, hogy „az ávósok lőnek a rádiónál!”, akkor mindenki a Rádió felé indult. A durva, véres beavatkozás alakította át a békés tüntetést forradalommal, majd a november 4-i szovjet invázió szabadságharcra. Ekkor került Magyarország a világ figyelmének középpontjába.

Október 21-én, vasárnap délután a Szent Erzsébet Római Katolikus templomban a forradalom és szabadságharc emlékére rendezett rövid kulturális program után hangzott el Dr. Horváth János ünnepi beszéde, amely felvillantotta 1956 legemlékezetesebb pillanatait.

Mi, magyarok ritkán éljük meg igazi voltunkat a zsarnokság ellen, mondta, mint ahogy az történt a kuruc-labanc harcok idején, Széchenyi István, Kossuth Lajos korában és 1956-ban. E nagy történelmi mérőkövek közben események zajlanak, ezek vezetnek egyiktől a másikig – és eljutunk a máig, a mai Magyarorszáig, amikor nem vagyunk megelégedve magunkkal, mert nem az, ami lehetne, amire képesek lennénk. „A forradalom

eseményeiben viszont magunk voltunk,” hangsúlyozta. A XX. század megaláztatásai vezettek el a forradalomig. A Jáltai Nyilatkozat garantálta az emberi jogokat, és a magyarok ezzel a garanciával éltek is akkor, és bár Magyarországon szovjet megszállás volt, a nép tette a csodát. Földreformot dolgoztak ki, az ország megtermelte a saját kenyerét, megtermelte azokat a javakat, amiknek értéke volt és az ország épülni kezdett. 1945-ben, a nagy infláció közepette megjelent a stabil pénz, és annak ellenére, hogy a szalmaszála építkezett az magyarság, haladt a békeszerződés felé. És ekkor a Szovjetunió megszegte a Jáltai Nyilatkozatot. Magyarországon soha nem volt kommunista hatalomátvétel, 1947-ben a szovjet hadsereg távolította el a nép megválasztott vezetőit, tartóztatta le a parlamenti képviselőket és adta át Rákosinak a hatalmat. A nyugati világ nem akarta ezt elfogadni – és két hét múlva megalakult a NATO, amelyet valójában a budapesti események hívtak életre. Negyven év után a Szovjetunió belátta, hogy jobb, ha elismeri a vereségét. 1990-ben nemcsak a kommunizmus bukott meg, hanem az egész nagy cári orosz birodalom szétesett. A magyar történelem ilyen fordulatokat juttat eszünkbe, így áll össze a világ, summázta az elhangzottakat a szónok.

Ünnepelni szép, mondta, de igazából egyéb a feladatunk! Hallgassuk meg egymást! formáljuk. Ne legyünk a mulasztás bűnének áldozatai, figyelmeztetett, mert „Ami létezik, az lehetséges!”, fejezte be „Horváth professzor első tézisével” ünnepi beszédét..

Október 23-án a Torontói Városházán zászlófelvonásra és a Budapest Parkban koszorúzásra került sor. Ezalkalommal Potápi Árpád, a Magyar Országgyűlés Nemzeti Összetartozás Bizottságának elnöke, Bonyhád polgármestere emlékezett a forradalmi napokra.

Welland-on és Niagara Falls-on forradalmi megemlékezésének ünnepi szónoka Dr. Latorcai János volt ipari és kereskedelmi miniszter, országgyűlési képviselő, az Országgyűlés alelnöke volt. Niagara Falls-on az Elnök úr Mézes Miklósnak 92. születésnapja alkalmából átadta a MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND TISZTIKERESZTJÉT és Szőke Jánosnak, a Niagara Falls-i Árpád Hall elnökének a Magyar Országgyűlés ezüstérmét.

Mézes Miklós a következő szavakkal köszönte meg a kitüntetést:

“Köszönjük Alelnök úr értékes, 1956-ot, a magyar forradalmat és szabadságharcot méltató emlékbeszédét! Köszönöm, hogy elhozta Áder Jánosnak, a Magyar Köztársasági Elnöknek és a Kereszténydemokrata Néppártnak- amelynek még most is elnökségi tagja vagyok - az értékes kitüntetést, melyet 92. születésnapom alkalmából, munkásságom elismeréseként nekem adományoztak. Kérem Latorcai János Alelnök urat, adja át tiszteletteljes köszönetemet Áder János Köztársasági Elnök úrnak, Orbán Viktor miniszterelnök úrnak és Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes úrnak... Kilencvenkét esztendősen is bízom magyar népünk okosságában, a jövőt jól látó, előre tekintőtisztánlár-

tásában, amely a következő generáció számára képes lesz kijelölni az utat. Adja Isten, hogy így legyen!”

Kitchener/Waterloo magyarsága a Kanadai Kossuth

Klubban október 21-én emlékezett meg a forradalom 56. évfordulójáról. Az ünnepi műsor díszvendége Sziki Károly egri színművész volt.

Edmonton, AB

Az edmonti magyarok az 1956. október 23-i ünnepi megemlékezést október 21-én, szombaton d.u. 3-kor tartották a Magyar Kultúrházban. Díszvendégként ezen részt vett a magyar palamenti küldöttség Potápi Árpád János országgyűlési képviselő, a Nemzeti Összetartozás Parlamenti Bizottságának Elnöke, Bonyhád polgármestere vezetésével, aki az ünnepi szónok volt. A küldöttség tagja volt Szilágyi Péter, a fenti bizottság osztályvezetője, valamint Márky Zoltán, az Országgyűlés Külügyi Hivatala Nemzeti Integrációs Főosztályának vezetője. A küldöttséget Sente Sándor Magyarország Észak-Albertai tiszteletbeli Konzulja kísérte. Az ünnepséget Dr. Berkes Zoltán, a Corvin Történeti Társaság elnöke vezette. Dr. Pungur József református lelkész imája után a Csárdás Táncegyüttes tagjai magyar népi táncokat adtak elő. Ezután került sor Potápi Árpád János magasszintű előadására. Az ünnepséget a kanadai, a magyar és a székely himnuszok keretezték. A hivatalos program után sütemény és kávé mellett a közönség találkozott a vendégekkel. A megemlékezésen mintegy százan vettek részt. A Magyar Hősi Emlékmű megkoszorúzására október 23-án, kedden este 6-kor került sor a Szent Imre Római Katolikus Templom kertjében, amely a Magyar Himnusz eléneklésével kezdődött, majd Dr. Pungur József lelkész imája, áldása és Max Lugovszki plébános imája után a Székely himnusz eléneklésével végződött. (Dr. Pungur József)

Calgary, AB

Az ünnepségsorozat Calgary-ban ünnepi misével kezdődött a katolikus templomban, majd fogadással és ünnepi megemlékezéssel folytatódott a Magyar Kultúrközpontban, ahol ünnepi szónok Potápi Árpád János országgyűlési képviselő, a Nemzeti Összetartozás Parlamenti

elnöke volt. Megjelent Márky Zoltán, az Országgyűlés Külügyi Hivatala Nemzeti Integrációs Főosztályának vezetője és Szilágyi Péter úr. A küldöttséget Sente Sándor Észak-Alberta-i tiszteletbeli konzul kísérte és jelen voltak a Calgary-i magyar szervezetek elöljárói, a helybeli magyar közösség meghatározó személyiségei, valamint Toldi Éva, az edmontoni Magyar Kultúrkör elnöke. (Szabó László)

Vancouver, B. C.

A nyugati partok nagyvárosának ünnepi szónoka dr. Megyesy Jenő, Orbán Viktor miniszterelnök a "nyugati magyarságért és jótékony célú kezdeményezésekért" felelős külpolitikai főtanácsadója volt, akinek beszédéből közlünk részleteket..

Az 1956-os emlékmű megkoszorúzása Vancouverben

"Az 1956-os forradalom számunkra, akik ezt megéltük, átéltük, túléltek, nyilvánvalóan egész életünket meghatározó eseménysorozattá vált. De meggyőződésem, hogy az ehhez hasonló történelmi események nem csak számunkra, hanem a későbbi generációk, a mai Magyarország számára is fontos viszonyítási pontok maradnak hosszú ideig...

1956-ra a magyar társadalom teherbírása a végsőkéig feszült. Csak egy szikra, egy végső csepp kellett a pohárba, hogy a magyar nép azt mondja: elég! Ezt a szikrát – tökéletesebben nem is rendezhette volna a Teremtő – a lengyel nép iránti szolidaritás jelentett, a pozsnai megmozdulások fényében. A szikra egy pillanat alatt lángra gyúlt, és szinte elképzelhetetlen tömegek sorakoztak spontán a Parlamenthez vonulva a régóta vágyott, de kimondani, nem mert követeléseket világossá tenni az elnyomó pártvezetés számára...

Kevés olyan eseményt tudunk megemlíteni a XX. századi magyar történelemből, amely ennyire nyilvánvalóan és kizárólag pozitív emlék, mindannyiunk számára, akik a barikádnak ezen az oldalán álltunk. Abban az 56 évvel ezelőtti alig két hétben mindent megtaláltunk, amire büszkék lehetünk, amilyenek ma is szeretnénk látni önmagunkat, társadalmunkat, hazánkat: hősiesség, szolidaritás, önzetlenség, kitartás. A világos értékek melletti

elkötelezettség adta a forradalom tisztaságát, azt az egységet, amely az egymásiránti megértésnek és szolidaritásnak is alapja volt. A pesti aszfalton fekvő nyitott bőrönd, benne az adományokkal, jelképe lett ennek a tisztaságnak. A politikai szabadság lehetősége magával hozta a felelősség érzését, az egymásért, az országért viselt felelősséget, amely több mint kötelességtudat. Nem csupán a törvények tisztelete, hanem tartás és életforma...

A forradalom leverését követő kivándorlás érzékenyen érintette Magyarországot: mintegy kétszázezer honfitársunk döntött a távozás mellett. Közben pótolhatatlan veszteséget jelentett elvándorlásuk az óhaza számára, kiemelkedő hozzájárulásokat tettek újonnan választott hazájuk gazdasági, tudományos és művészeti életéhez. A magyar '56-os emigráció Ausztráliától Kanadáig, Argentínától az Egyesült Államokig mindenhol kivívta magának a befogadó társadalom tiszteletét, munkabíráásával, leleményességével, innovációs képességével kiemelkedőt alkotott a magyar hírnév öregbítése érdekében világszerte. Ami a kommunista Magyarország vesztesége volt, az a Nyugat nyeresége lett. A közelmúltban itt, Kanadában a nemzeti örökség részévé nyilvánították az '56-os forradalom nyomán ide sodort mintegy 40 ezer honfitársunk jelentett emigránshullámot. Vancouvernek külön szimbolikus szerep jutott a kanadai emigráció életében. A kanadai kormány segítségével itt telepedhettek le a Soproni Egyetem (amely maga is Selmecbányáról költözött át Trianon után) oktatói és tanulói, hogy a University of British Columbia erdészeti fakultása keretében, külön „Soproni Divíziót” alkotva fejezhessék be tanulmányaikat magyar nyelven, jelentősen hozzájárulva szakértelmükkel, tapasztalataikkal a brit-kolumbiai erdészeti oktatás fejlődéséhez.

Az '56-os magyar emigráció ezen küldetése továbbra sem ért véget. Magyarország új kormányának hosszú távú stratégiai célja a teljes körű magyar nemzetegyesítés, egy olyan jogi és társadalmi környezet kialakítása, amelyben minden egyes magyar ember – a világ bármelyik pontján éljen is – részt vehet nemzeti ügyeink alakításában.

Ennek a stratégiai koncepciónak a jegyében az Országgyűlés megalkotta az új magyar Alaptörvényt és a kedvezményes honosítás rendszerét, hogy a viszontagságos XX. század viharai által a Magyarországról mind jogilag, mind fizikailag távol sodort magyarok is újra teljes jogú tagjai lehessenek a nemzet testének. Buzdítanám Önöket, fontolják meg csatlakozzanak a nemzethez a maguk és a gyerekeik nevében... A magyar emigráció világszerte magára vállalta a feladatot, hogy a kommunista diktatúra alatt foszladozó értékek megtartója, ápolója, hírvivője legyen. Erre az áldozatos munkára ma is nagy szükség van: nap, mint nap tanúi lehetünk a Magyarországot nem ismerő, hazánkról felületesen tájékozódó médiatermékek esetenként rosszindulattól és torzításoktól sem mentes tudósításainak, melyek jelentős károkat okoznak hazánknak. Szerencsére Kanadában ez a negatív tendencia kevésbé figyelhető meg,

de itt is létezik. A távoli Magyarországról lehetetlen minden rosszindulatú mendemondát, torz csúsztatást hatékonyan megcáfolni. A magyar diaszpóra mond Európában, mind Észak-Amerikában eddig is komoly szerepet vállalt abban, hogy a közös vívmányaink elleni támadásokat a helyszínen higgadtan, de határozottan visszautasítsa. Köszönjük ezt Önöknek is, akik nem csak 1956-ban, de most is kiállnak közös értékeinkért, hagyományainkért, nyelvünkért, a magyar nemzetért, hazánkért. „Right or Wrong, this is my country”.

Ötvenhat évvel ezelőtti forradalmunk felébresztette a háborúk és nemzeti tragédiák következtében a magyar nemzet immunrendszerét és visszaállította a magyarság hitét az összefogásban és az igazság végső győzelmének elkerülhetetlenségében. 1956-ban a nemzet döntő többsége nemet mondott a külföldi elnyomó hatalom kiszolgálására, nemzeti hagyományaink és történelmünk megtagadására és tudatos leépítésére, nemet mondott a diktatúrára, a mindent átható korrupciónak.

Az 1956-os forradalom visszaadta nekünk a reményt és a hitet önmagunkban, amit egy hasonlóan történelmi jelentőségű korszakban a legnagyobb magyar, Széchenyi István vetett papírra egy azóta szállóigévé vált mondatában: „Sokan azt gondolják: Magyarország volt; - én azt szeretném hinni, - lesz!” Meggyőződése, hogy össze tudunk munkálkodni, és így Széchenyi jóslata a XXI. században valóra válhat. Erre jó példa a most létrejött Kanadai Magyarok Országos Szövetsége, amihez gratulálok. Ehhez a munkához jelenti számunkra az inspiráció kiapadhatatlan forrását az 1956-os forradalom nagyszerű emlékezete. Ehhez a munkához kívánok mindannyiunknak, a Kanadai és Vancouveri magyaroknak sok erőt, bölcsességet és derűt. Isten áldja Önöket és munkájukat...”

Ábrahám Tibor, a vancouveri Magyar Kulturális Egyesület elnöke, a Diaszpóra Tanács kanadai elnöke a következő szavakkal köszönte meg az előadást:

“Rengeteg nehézséget kellett legyőznie nemzetünknek ahhoz, hogy egyáltalán eljusson ide, a 21. századba... Ez annak is köszönhető, hogy a legvézsterhesebb időszakokban is mindig voltak magyarok, akiknek helyen volt a szíve. Akik bátor, példamutató tetteikkel, vagy akár a háttérben végzett áldozatos munkájukkal szó szerint a hátukon vitték a nemzetet. Akik optimizmusukkal vagy emberségükkel reményt és hitet adtak a többi magyarnak, hogy van jövő, hogy igenis érdemes tovább küzdeni nemzetünkért, amely sokkal többre hivatott, mint hogy vesztésre legyen ítélve...”

Főtanácsos Úr! Nagyon szépen köszönjük, a magunk és nagykövetünk, Dr. Pordány László úr nevében, hogy elfogadta a meghívásunkat és sok sikert kívánunk további munkájához, amelyhez szívesen ajánljuk fel mi, kanadai magyarok is a segítséget. “

MACZKAY ZSAKLIN

AZ EMBER ÉS A TÁJ

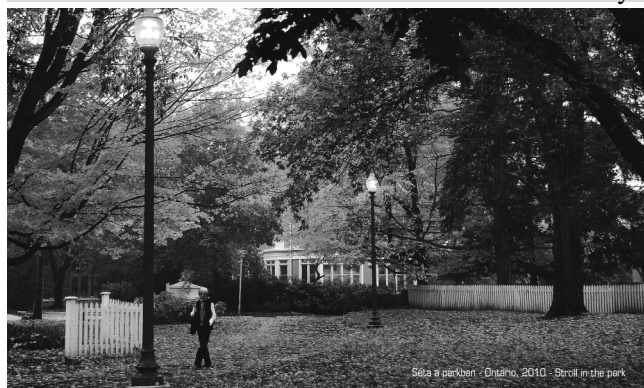
EGY KIMERÍTHETETLEN TÉMA NÉHÁNY ASPEKTUSA
KRALOVÁNSZKY BALÁZS FOTÓMŰVÉSZTŐL

Az ember és a táj. Ezzel az egyszerre szimpla és egyidejűleg nagyon is összetett címmel nyílt meg Kralovánszky Balázs, Kanadában élő fotóművész kiállítása a váci Madách Imre Művelődési Központ Átrium Galériájában (*október végén pedig a torontói Első Magyar Református Egyház Károli Gáspár Termében, szerk.*).

A sokféle technikával és műfajjal kísérletező fotográfus pályája kezdetén, azaz a hetvenes évek derekán került kapcsolatba a Vácott működő Dunakanyar Fotóklubbal, melynek – kisebb megszakításokkal – azóta is aktív tagja maradt... A mostani kiállítás a művész újabb és régebbi alkotásaiból egyaránt válogat (1986-2012). A téma kimeríthetetlenségét jelzi a képek változatossága, melyek különböző aspektusból, más-más látószögből vizsgálják az ember és a táj viszonyát, e látószögtől függően megvilágítva a köztük lévő egyensúlyt vagy épp egy bomlásnak indult harmóniát. A képek nagy része az embert egységben ábrázolja az őt körülvevő környezettel, melynek maga is természetes részeként, mintegy alkotóelemként jelenik meg. Más alkotások a természet vad erőivel szembeszálló embert jelenítik meg... Néhol az ember központi, hangsúlyos szereplőként bukkan fel, másutt inkább amolyan mellékszereplőként, a fotó egy-egy kevésbé hangsúlyos szegletében. De találunk olyan alkotást is, mely egyáltalán nem jelenít meg emberi alakot. Itt az ember jelenlétére csupán egy-egy „ottfelejtett” tárgy utal, mint a vadregényes *Kertben*, ahol a hatalmas fák közül egy élénkpiros pad világít ki, máskor az épített környezet egy-egy – a természetes környezethez ezúttal harmonikusan illeszkedő – eleme, őrtornyok, házak emlékeztetnek a jelenleg távollévő „lakókra.” Kralovánszky Balázs lírai hangvételi fotói lecsendesítenek, és rövid elmélkedésre hívnak. (<http://dunakanyar.hu/2012/08/21>)

“The present title of the exhibition combines two concepts in one: the man and the landscape. These two ideas and their attributes are widespread in apparent themes seen and throughout the entire span of art history...”

Balázs Feledy

Séta a parkban, Ontario, 2010

MEGBÉKÉLT VÁGYAK NYOMÁBAN

Király Ilona, a torontói magyar közösség közismert és tisztelt tagja, többkötetes költő. Két verses kötet¹ a napokban hagyta el a nyomdát, amelyek bemutatójára a Sajgó Szabolcs vezette irodalmi körben került sor a Szent Erzsébet templom halljában.

Életéről Ilona így vall a brit columbiai Victóriában szerkesztett Szigeti Magyarságban:

„Az ország egyik legszebb helyén, Szilvásváradon születtem 1934-ben. Boldog gyerekkort nyújtott a körülvevő nagy család és a Bükk hegységbeli végtelen erdő. Majd jött a háború, a Miskolcra költözés, ahol a középiskolát végeztem. Azután a Soproni Erdőmérnöki Főiskola, ahonnan az 1956-os szelek engem is nyugatra sodortak. Kanadában pénz és nyelvtudás nélkül kezdtem. Voltam cseléd, pincérnő, kórházi dolgozó, műszaki rajzoló, ház- és vállalatulajdonos. Közben férjhez mentem és felneveltem három fiamat. Férjem szintén magyar. Családunk természetszeretete és az elvesztett gyerekkori paradicsom utáni vágy vezetett el mostani lakóhelyünkre, egy szép erdős-dombos vidékre Torontó közelében. A háztartás mellett állattenyésztéssel és fogathajtással töltöm időmet. A munka közben fogant gondolataimat az erdősusogás és patakcsobogás formálja verssé bennem.”

Amit e két kötet szerkesztőjeként elmondhatok: számomra ezek a versek bizonyos értelemben életfilozófiai megfogalmazások. Ilona megjegyezte meg egy alkalommal, hogy sokan „lenézik” írásait, mert közérthetőek, mert egyszerű szavakat használ érzelmei, gondolatai közlésére, mert nem modernnek. Én meg azt mondanám, hogy nagyon modern költővel állunk szemben. A legmodernebbek egyikével, aki azért ül le az asztalhoz, papírral, ceruzával a kezében – most már számítógépről beszélünk –, hogy összefoglalja napi benyomásait, az azokból kicsapódó tanulságokat olyan egyszerűen, ahogy éppen ezek a tapasztalatok hatottak rá. Ahogy a természet dolgozik. Mert Király Ilona azt látja napközben a mezőt járva, hogy a fű, a gabona szárba „szökken” – és lelke rárimel erre a természeti csodára. Írópapírján az érzései is így maradnak meg, ilyen, a kritikusok, a modernkedő ítések szerint ódivatú költői kifejezéssel, hogy „Bánat, öröm dalba szökken.” Ha a bánat nem a földre dönti az embert, hanem verset terem a lelkében, még ha szomorút is, akkor mi sem természetesebb, hogy a versdallam nem zongora- vagy orgonafutamokkal, hanem furulyaszóval éli tovább a maga életét – és ki mondhatná, hogy az ősi, népi hangszereket nem a modern kor igénye szólaltatja meg újra és újra? S ha szabad a muzsikának, az ősi regölésnek modern kori igényként feltámadnia és továbbélnie, miért lenne avítt a rímes, az egyszerű, de nem naív verselési forma?

Király Ilona a természettel együtt él, mondhatnók együtt is hál vele, és figyel a természet szavára. A mesére,

¹Megbékélt vágyak; Szürkület. Kaleidoscope Publishing, Toronto, 2012

ami elsimítja benne a napi fájdalmakat, leveszi a válláról a gondok terhét, széppé, könnyűvé teszi a nehéz munkát és napot, ami a modern kor emberének legtöbbször gyötrelmes. Mi, akik a mindennapokat hajszoljuk, a fitnessklubokban keressük a stresszoldó lehetőségeket, ha nem a kocsmákban, és pszichológushoz rohanunk, Ilona viszont a legmodernebb utat mutatja meg számunkra: a természetbe feledkezést és Istennel való közösséget.

A mindennapi megpróbáltatások, amikről média hírek tudósítanak, Ilona életét is megnehezítik, de ő nem roppan össze a hófúvás alatt, hanem mesébe öltözteti magát, hőemberként játszótársnak tekinti az évszakot, így az erőt próbára tevő „Télapóka” lesz, és máris könnyebb a bukdácsolás az istállóig, kedvenc lovaihoz – mert „ez az élet sokszor móka”, ha jól tudjuk játszani.” Nem közhely ez, hanem életfilozófia – egyszerű, de igaz. Játékból bomlanak ki élettapasztalatának tanulságai, s mert anya-nagymama, mert ember, mert hívó ember, nem hallgathatja el azokat. Rímes játékok ugrálnak ki a számítógép billentyűiből, mint megannyi keljfeljancsi, és Isten jelenlétében melegedve mondja a magáét, „sámli akkor sem leszek, / hogy más az én fejemre álljon”, „Minden ember más-más egyén.”, „Minden meglátás, mint mozaik, / egy összetett szép képet alkot.” És a summázás: „Ne nyomjál hát le másokat, / ha magad akarsz nagygyá válni, / mert én – a kis keljfeljancsi – / talpra fogok még úgyis állni!”

Azonban életének, emberi, költői magatartásának nem a dac, nem a csakazértis a fő jellemzője, hanem a szépnek a mindenben való felismerése és annak felmutatása. Mert csak úgy válik jobbra és teljesebbé az életünk, ha lehajolunk a gyengébbekhez, és akkor „hozzád az Isten lehajol.” Igaza van Veszelynek abban, hogy „Isten többnyire Király panaszai vagy kételyeivel kapcsolatban jelenik meg a versekben, esetenként fellebbez Hozzá, mint a Gondolatok c. versben is... Istenhit és optimizmus összetartozik és egyaránt hozzáállást jelöl Királynál, egy megingathatatlan helyet, ahol a sarkára tud állni, vagy legalábbis igazságért fohászkodni, ha kell, mert kell. Végeredményben Király tudatosan inkább reményteljesen hisz, mint nem hisz, inkább álmodó, mint pesszimista, inkább cselekvő, mint szemlélő – lesz ami lesz.”

Király Ilona nem tekinti a természetet csupán a szabad élet, a világ zaja elől való menekülés lehetőségének, mert farmösvényeken ballagó verseinek gyakori témája a magyar sors. A mai és a történelmi nemzeti kérdések időről időre felbukkannak költészetében – nem lázadozva, nem harsányan, hanem az életbölcsségére támaszkodva. Hiszen tudja, hogy nem változtathatjuk meg a világot, és egy időn túl életünket sem, de beszélnünk kell róla, mert hátha az utánunk jövők tehetnek valamit.

Új kötetében *Szürkület* címmel egy szonettkoszorúval lep meg a költő. A vers minden sora egy új vers kezdete, így kapcsolja össze a lelkéből áradó érzelmeket.

(Dancs Rózsa)

SZÜRKÜLET

Leszáll az alkony, - csendes szürkület.
Előttem hosszan megnyúlnak az árnyak.
A zöld fenyő sötéten integet.
Régi emlékek karjaikba zárnak.

Merészen röppen fel a képzelet.
Magasba emelnek az álomszárnyak.
Megismertem már mindkét végétet.
Él bennem a remény: valahol várnak.

A szürkületben színesen maradni,
A korszellemmel mindenkor haladni,
Elgondolások, vágyak, remények...

A természetben – ott a kérdés nyitja:
A lépteimet Isten irányítja.
Óh, gondolatok, kavargó örvények!

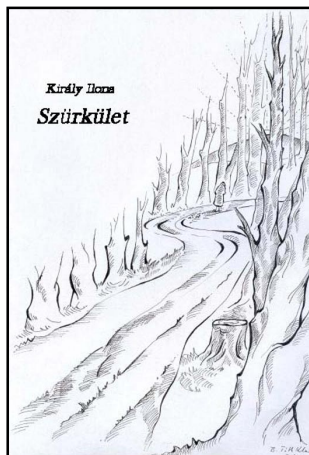
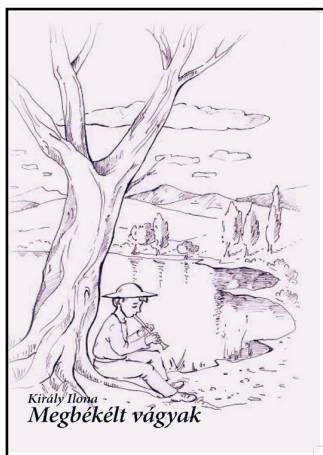
ALKONY

Leszáll az alkony, - csendes szürkület.
Kialszanak a lobbanó remények.
Az égő vágyak nyugovóra térnek,
mint múlt idők rajzolta kövület.

Lecsiszolódott, sima felület:
az öregségben ilyen lesz az élet.
Halk dúdolássá szelidül az ének.
A tekintet homályos révület;

alámerül a régmúlt távlatába,
fürkésze les emlékek tárlatába,
mint bűvár kutat igazgyöngy után.

Meglelje: mégis volt, ami megérte!
Mint a fényforrást, helyezi középre,
mert a sötétség vár majd ezután...

Carol Stigger

HEAVEN AND ANGELS SING

At the Christmas Eve church service, I sat with my two boisterous grandchildren, ages three and five. Their parents sat in front of the church to present a nativity reading titled "Silent Night." They had warned the children to behave. I had warned the children to behave. With scrubbed angelic faces and Christmas wonder in their eyes, they looked like model children posing for a magazine holiday spread. I indulged myself in a few moments of pride.

Alec pinched Aubrey. I was grateful that the organ thundered into the first hymn just then, drowning out her yelp. I grabbed her hand before she could return the pinch. During the Lord's Prayer, Aubrey shredded the program I had given her to color on. The crayons had already rolled under the pew. I watched bits of paper fall on the carpet like snow. I would help her pick it up later, but for now the naughtiness I was allowing kept her occupied and her brother quietly admiring.

We were enjoying an uneasy truce when their parents stood to deliver the reading.

"Mommy!" Alec yelled.

She frowned, and he sat back in his seat.

"Silence," my son said to the congregation. "Think for a moment what that word means to you."

My daughter-in-law signed his words. Earlier that year, she began to use her new signing skills for the benefit of the few hearing-impaired members of our church.

Alec said a naughty word, thankfully too low for many to hear. I scowled at him, shaking my finger and my head. Aubrey grinned. Then she proclaimed, every syllable enunciated perfectly, in a clear voice that carried to far corners of the sanctuary, "Alec is a potty mouth!"

Everyone stared. I was too stunned to speak. My son and his wife looked at each other. But instead of anger, I saw surprise.

My son set aside his script and told another story. He told about their daughter being born profoundly deaf. He talked about four years of hearing aids and speech therapy with no guarantee she would ever learn to speak plainly. He talked about the rugged faith that kept the family praying she would have a normal life.

He said Aubrey's outburst was an answer to prayer: the first perfectly enunciated sentence she had ever spoken.

From the back of the room, a lone voice sang the last line of a beloved Christmas Carol: Hark! The herald angels sing, Glory to the newborn king.

While the congregation sang four verses of the unscheduled hymn, my two little angels wiggled in their parents' arms, adding laughter and giggles to the joyful Christmas noise.

(TLC Family - internet)

ORT TORONTO GÁLA - TOM MIHALIK KITÜNTETÉSE

Az ORT Toronto program 1880 óta egyetlen fő célt követ: az életre tanítás – Educating for Life – lehetőségeinek a megteremtését, főleg a világon hátrányos helyzetben élő fiatalok számára. A legmagasabb oktatási és képzési színvonal kialakítását célozza meg, amelyek felkészítik az ifjúságot a jövőre.

Az ORT program célkitűzéseinek a valóráváltását egyéni támogatók összefogása teszi lehetővé. Az egyéni és közösségi adományok segítenek hozzá évente mintegy 275,000 diákot ahhoz, hogy a legmodernebb technikai és gyakorlati képzésben részesüljenek, tehetségeiket kibontakoztassák, felismerjék a globális követelményeket, amelyeknek aktív megvalósítóivá válhatnak. Az ORT programhálózata többek között Afrikában, Latin Amerikában, Észak-Amerikában, Ázsiában, Nyugat-Európában, Israelben is segíti az oktatási intézményeket, foglalkozik az oktatók és diákok felkészítésével, ösztöndíjak létesítésével, a laboratóriumok modern eszközökkel való ellátásával – együtt működve a Microsofttal, Hewlett Packard, Coca-Cola, World Bak, USAID, CIDA cégekkel is.

Albert Einstein szavait idézve, „az ORT tevékenysége nem karitatív, hanem önmegvalósítás... A legnagyobb csodálattal adózom az ügy iránt, amelyet oly nemes elhatározással felvállaltatok.”

A 2012-es ORT Toronto gálaesten Tom Mihalikot, Israel Mida-t és Carrie Katz-ot tüntették ki. Mindhárman ismert és megbecsült tagjai mind a torontói közösségeknek, mind pedig az ORT-nak.

Mihalik Tamás, mindenki Tomja 1956-ban született Budapesten. 1968-ban édesanyjával Torontóba érkezett, ahol korábban disszidált édesapja használt ruhaboltot vezetett a zsidópiacként emlegetett Kensington Market-en. Tomi naponta bejárt iskola után édesapjának segíteni az üzletbe, közben minden szomszédját megismerte, akik kedvelték a vidám, fürge, jóhumorú fiút. 1981-ben édesapjától átvette az üzletet, amely Tom's Place néven vált híressé.

Ruháit maga hirdeti nemcsak a médiában, hanem néha – humoros egyéniségétől indítva – táblával is kiáll Toronto belvárosában szállóigévé vált mondatával: Gyere be a Tomihoz, soha nem fogod megbánni! Laudátora, Karen Weiler bírónő szerint aki a zöldségek és gyümölcsök birodalmában, a Kensington Market-en olyan sikeres a ruhacéggel, mint Tom, az nemcsak ügyes, hanem okos üzletember is. Voltak Tom életében is mélypontok, volt olyan hónap is, amikor

Proudly Supporting Education

ORT Toronto is proud to announce that Tom Mihalik will be honoured on November 7, 2012, at the Sixth Annual ORT Toronto Hero award dinner, in recognition of his contribution as a philanthropist, entrepreneur, and community leader.

ORT is one of the largest, non-governmental educational organizations which is committed to strengthening communities throughout the world by overcoming obstacles and barriers to education for young people.

www.ort-toronto.org

For more information
Call 416-787-0339
Email info@ort-toronto.org

Like us on Facebook

[facebook.com/TomsPlaceTO](https://www.facebook.com/TomsPlaceTO)

416-596-0297 • 190 Baldwin St. (Just west of Spadina)
M-W: 10-6 • Th-F: 10-7 • Sat: 9-6 • Sun: 12-5
1hr. Free Parking avail. with purchase at the Municipal Lot on Baldwin.

Established 1958

toms-place.com

nem tudta kifizetni a bérleti díjat, és a csódtól a Kensington Market többi vállalkozójának a pénzbeli adománya mentette meg. Ezt ő nem felejtette el - emelte ki egyik méltatója, és amióta megteheti, állandóan segít mindenhol, ahol szükség van rá: egyik legismertebb torontói támogatója, szponzora minden igaz ügynek, így az ORT programnak is. Se szeri, se száma a Tom által segített területeknek, hogy csak néhányat említsünk: Miles Nadal JCC & Spadina, Children's Breakfast Club, Réna Foundation, Rákóczi Alapítvány és Magyarságismereti Mozgótábor, Andrew and Robert Mihalik Scholarship at Upper Canada College, Duke Club of Canada Scholarship, Toronto Mayor's Youth Cricket Team, St. Michael's Hospital Foundation, St. Stephen's Community Centre, Co-chair of the Al Waxman Kensington Memorial Committee.

A Tom's Place ruhaüzlet családi vállalkozás. Az elmúlt esztendőig Tom édesanyja naponta bent volt fia üzletében, Tom Jr. is ott dolgozik, gyakran látni Irént, a bájos feleséget is ott. A bolt légköre is családi, kedves – jó belépni oda, mert a magyar vendéglátás hangulata lengi körül az embert. Nem beszélve a gazdag ruhaválasztékról, amibe könnyen belevesszhetünk.

Az ORT Toronto Tom Mihalikot 2012 egyik kitüntetettjének választotta. Tom a maga humorával, de érthető megatottsággal köszönte meg a magas kitüntetést és a szeretetet, amely körülveszi.. (Dancs Rózsa)

O. Henry

HÁROMKIRÁLYOK AJÁNDÉKA

Egy dollár nyolcvanhét cent. Ez minden vagyona. És ebből is hatvan cent csupa pennyben. Egy- meg kétpennynként rakosgatta félre, úgyhogy már rettegett tőle a fűszeres, a zöldséges meg a hentes, ha belépett a boltba – neki meg égett az arca szégyenében, mert érezte, hogy magukban fukarnak tartják a kicsinyes alkudozása miatt. Della háromszor is megszámlálta. Egy dollár nyolcvanhét cent. És holnap karácsony napja.

Most már világos, nem tehet egyebet, mint hogy lehuppan a kopott díványra, és jól kibőgi magát. Della ezt valóban meg is tette. Ami azt a filozófiai megállapítást váltja ki az emberből, hogy az élet csak zokogásból, szipogásból meg mosolygásból áll, de főként szipogásból.

Míg a ház asszonya a zokogás első stádiumából fokozatosan a másodikba csendesül, nézzünk körül az otthonában. Bútorozott szoba, heti bére nyolc dollár. Koldustanyának éppen nem mondható, de a kolduskataszteren dolgozó közegek bizony könnyen rásüthetnék ezt a minősítést.

Lent a lépcsőházban van egy levélszekrény, amelybe nem fér be a levél, egy villanycsengő, amelyből a látogató egyetlen hangot sem bír kicsikarni, valamint egy névjegy a következő névvel: „Mr. James Dillingham Young”.

A Dillingham név kiírása még a jómódnak abból az idejéből származik, amikor viselőjének heti harminc dollár volt a fizetése. Most, hogy jövedelme húsz dollárra zsugorodott, a Dillingham név betűi is annyira elmosódtak, mintha feltett szándékuk volna, hogy egyetlen szerény és igénytelen D-vé húzódjanak össze. Amikor azonban Mr. James Dillingham Young hazajön, és belép a lakásba, Mrs. Dillingham Young, a felesége, akit Della néven már bemutatunk az olvasónak, csak Jimnek szólítja, és a nyakába borul. Ez pedig igen jó dolog.

Della kibőgte magát, aztán a púderpamaccsal eltüntette arcáról a sírás nyomait. Az ablakhoz állt, és szomorúan kitekintett; a kilátás egy szürke macskára nyílt: a macska a szürke udvar szürke fala alatt sétált. Holnap lesz karácsony napja, s neki összesen 1,87 dollárja van Jim ajándékára. Hónapok óta félrerak minden pennyt, s ez az eredmény. Heti húsz dollárból nem futja sokra. A kiadások nagyobbak, mint számította. Ez örökösen így van. 1,87 dollárja van mindössze, ennyiből vehet Jimnek ajándékot. Az ő Jimjének. Pedig hány boldog órát töltött azzal, hogy kitervelte, mi szépet vegyen neki. Valami finom, különleges, igazán értékes holmit – ami egy icipicit méltó a megtiszteltetésre, hogy Jim tulajdona legyen.

A szoba két ablaka között volt egy állótükör. Az olvasó talán látott már állótükröt nyolcdolláros bútorozott szobákban. Ha egy nagyon sovány s igen fürge mozgású személy nézi benne hosszanti irányú csíkos, gyors egymásutánban megjelenő tükörképét, többé-kevésbé

pontos fogalmat alkothat magának a külsejéről. Minthogy Della karcsú volt, megtanulta, hogyan kell megnéznie magát a tükörben.

Egyszer csak elperdült az ablaktól, s a tükör elé állt. A szeme ugyan ragyogott, de az arca húsz másodperc leforgása alatt egészen elszíntelenedett. Gyors mozdulatokkal kibontotta a haját a tükör előtt, s teljes hosszában leengedte.

James Dillingham Youngéknak összesen két kincsük volt: roppant büszkék voltak rájuk mind a ketten. Az egyik: Jim aranyórája, amely még az apjától maradt rá. Ő is az apjától örökölte. A másik Della haja. Ha Sába királynőjének történetesen a szellőztetőaknával szemben volna a lakosztálya, holtbiztos, hogy Della hajmosás után az ablakon lógná ki a haját, csakis azért, hogy lepipálja Őfelsége ékszereit. S ha Salamon király lenne náluk a házmester, s kincsei az alagsorban lennének felhalmozva. Jim mindig megnézné az óráját, valahányszor elmenne mellette, csakis azért, hogy az öreg a szakállát tépje irigységében.

Mint mondtam, Della leeresztette gyönyörű haját: térden alul ért csillogó, hullámzó, rőt barna hajzuhatag, s mint valami palást, beburkolta egész alakját. Aztán gyorsan, idegesen megint feltűzte fűrtjeit. A keze közben tétozva megállt egy percre, s egy-két könnycsepp gördült le a szeméből a kopott piros szőnyegre.

Magára kapta elnyűt barna kabátját, feltette a régi barna kalapját. Perdült egyet, s a szeme még mindig csillogott, amikor kiröppent az ajtón, s lefutott a lépcsőn, ki az utcára.

Meg sem állt, míg egy cégtábla elé nem ért, amelyen ez volt látható: „Madame Sofronie. Vendéghaj nagy választékban.” Della felrohant az emeletre, majd pihegve megállt, hogy összeszedje az erejét.

A Madame magas, sápadt, rideg asszony volt, külseje rácsáfolt szép nevére.

– Megveszi a hajamat? – kérdezte Della.

– Attól függ – mondta az asszony. – Vegye le a kalapját, hadd látom, milyen.

Della vállán leomlott a barna hajzuhatag.

– Húsz dollár – mondta az asszony, szakértő mozdulattal megemelve a nehéz fűrtöket.

– Adja ide a pénzt, de gyorsan – mondta Della.

Rózsaszín lepkeszárnynon repült el a következő két óra. Della végigjárta az áruházakat. Ajándékot keresett Jimnek.

Nagy sokára talált is valamit; mintha egyenesen Jim számára készült volna, csakis neki, és senki másnak. Átkutatta az áruházak egész készletét, de egyikben sem talált hozzá hasonlót. Platina óralánc volt, mintázata nemesen egyszerű, értékét csupán az anyaga hirdette, s nem holmi cikornyás, talmi minta – bár ilyen egyszerű volna minden, ami jó! A lánc valóban méltó volt az Órához. Mihelyt Della meglátta, rögtön tudta, hogy ezt pedig Jim fogja viselni. Olyan ez a lánc, mint a férje. Szerénységgel párosult nemesség, ez az, ami Jimre és a láncra egyaránt jellemző.

Huszonegy dollárt kértek érte, s Dellának nyolcvanhét cent maradt a zsebében, mikor hazasietett. Ennek az

óraláncnak a birtokában Jim most már bizvást megnézheti bármely társaságban, mennyi az idő. A pompás órára ugyanis ez ideig olykor csak lopva pillanthatott, mert lánc helyett csupán egy ócska borszíjra volt felerősítve.

Hazatérve Della mámoros örömen némileg fölülkerekedett az óvatos, józan megfontolás. Elővette a sütővasat, meggyújtotta a gázt, s hozzálátott, hogy helyrehozza a nagylelkűséggel párosult szerelem romlását. Márpedig, kedves barátaim, az efféle romlást helyrehozni minden esetben roppantul nehéz feladat, mondhatni óriási feladat.

Negyven perc múlva Della fejére apró, tömött fűrtöcskék simultak: egészen olyan lett, mint egy huncut iskolás fiú. Della hosszan, gondosan, kritikus szemmel szemlélte tükörképét.

– Ha Jim menten meg nem öl, ahogy meglát – gondolta magában –, akkor biztosan azt mondja majd, hogy olyan vagyok, mint egy Coney Island-i kóristalány. De mihez kezdtem volna egy dollár nyolcvanhét centtel?

Hét órára kész volt a kávé, a hirtelen sült borjúszeletekhez pedig a kályha szélén állt a forró serpenyő.

Jim pontosan járt haza. Della a markában szorított óralánccal az asztal sarkán ült, az ajtó mellett, amelyen a férje majd belép. Aztán egyszerre csak meghallotta Jim lépteit a lépcsőházban, lent az első emeleten, s erre hirtelen elsápadt. Della gyakran fohászkodott magában egészen egyszerű, mindennapi dolgokért, s most azt rebegte: Édes Istenem, add, hogy Jim így is szépek találjon!

Kinyílt az ajtó, Jim belépett, s az ajtót betette maga mögött. Sovány, magas, az arca komoly. Szegény fiú, mindössze huszonkét éves, és már családfenntartó. Új felöltőre lett volna szüksége, és nem volt kesztyűje.

Jim megállt az ajtónál, mozdulatlanul, mint a vizsla, mikor fűrtet szimatol. Dellára szegezte tekintetét, de az asszonyka nem tudott kiolvasni a szeméből semmit, és megrettent. Jim pillantásában nem volt sem harag, sem meglepődés, sem rosszallás, sem iszonyat, sem valamilyen más érzés, amelyre Della felkészült. Jim csak bámult rá mereven, furcsa, kifejezéstelen arccal.

Della leugrott az asztalról, és elébe állt.

– Jim drágám – kiáltotta –, ne nézz így rám! Levágtam a hajamat, és eladtam. Itt a karácsony, és nem akartam, hogy úgy múljon el, hogy meg ne ajándékozzalak. A hajam majd kinő megint, mondd, ugye, nem haragszol? Muszáj volt megtennem. Az én hajam nagyon gyorsan nő. Szóalj hát meg, Jim, mondd, hogy: Boldog karácsonyi ünnepeket!, és örüljünk egymásnak. Ha tudnád, milyen szép, milyen gyönyörű ajándékot vettem neked!

– Levágtad a hajad? – kérdezte Jim nehezen forgó nyelvvel, mintha a legkeményebb szellemi megerőltetéssel sem bírta volna ezt a nyilván való lényt megérteni.

– Levágtam és eladtam – mondta Della. – Hát így már nem tetszem neked? Pedig az vagyok, aki voltam, a hajam nélkül is, nem igaz?

Jim furcsán körüljárta tekintetét a szobában.

– Azt mondd, nincs meg a hajad? – szólt szinte bárgyú arccal.

– Hát aztán – válaszolt Della. – Mondom, hogy eladtam. Volt, nincs, vége. Karácsonyeste van, kisfiam. S most légy kedves hozzám, hiszen miattad vágtam le. A hajamat szálánként megszámolhatták – folytatta az asszonyka, hirtelen elkomolyodva, édes-melegen –, de ki méri fel, hogy én téged mennyire szeretlek?!... Süthetem már a húst, Jim?

Jim hamar magához tért különös révületéből. Karjába kapta asszonykáját. S mi most tíz másodpercre fordítsuk el tapintatosan a tekintetünket, vegyük figyelmesen szemügyre valamely jelentéktelen tárgyat a szobában. Heti nyolc dollár vagy évi egymillió – hát nem mindegy? A matematikusok vagy más okos emberek bizonyára helytelenül válaszolnák meg ezt a kérdést. A három napkeleti bölcs értékes ajándékokat hozott, de ilyen kincs nem volt a kincseik között. A továbbiakban majd fény derül e homályos célzásra.

Jim kihúzott a zsebéből egy csomagot, s az asztalra dobta.

– Nehogy félreérts, Dell – mondta. – Felőlem levághatod, leborotválhatod vagy megmoshatod a hajad, attól még én éppúgy foglak szeretni. De bontsd csak ki ezt a csomagot, és tüstént meglátod, miért voltam úgy oda az első pillanatban.

A fürgé fehér ujjak sietve letépték a spárgát meg a papírt. Aztán elragadtatott örömsikoly hangozott fel, majd sajnos nőies hirtelenséggel keserves zokogás és jajveszékelés, úgyhogy a ház urának minden rendelkezésre álló eszközt latba kellett vetnie, hogy megvigasztalja az asszonyát.

A csomag ugyanis a Fésűket tartalmazta, azt a fésűkészletet, amely már régóta Della csodálatának tárgya volt, egy broadwayi üzlet kirakatában. Gyönyörű fésűk voltak, tiszta teknőcből, a szélük ékkövel kirakva, pontosan az az árnyalat, amely az ő hajdani szép hajához illett volna. A fésűk sokba kerültek, Della szíve mégis majd elepedt értük, pedig semmi reménye sem volt rá, hogy ez a készlet valaha is az övé legyen. S íme, most mégis az övé lett, s az áhított ékességnél is gyönyörűbb hajfonat... nincs többé!

Della kebléhez szorította a fésűket, s végre mégis ráemelte tekintetét a férjére. Könnyben úszó szemmel, mosolyogva mondta:

– Az én hajam ám nagyon gyorsan nő!

Aztán mintegy leperzselt szőrű kismacska, hirtelen felszökkent, s felkiáltott:

– Jaj!

Jim még nem látta az ő ajándékát. Della mohó várakozással nyújtotta felé a nyitott tenyerén. A tompa fényű nemesfém szikrázva csillant meg az asszonyka szenvedélyes szerelmének fényében.

– Ugye, csodálatos ez a lánc, Jim? Bejártam érte az egész várost. No, most aztán napjában százszor is megnézheted, mennyi az idő. Add csak ide az órad, hadd lássam, milyen rajta.

De Jim ahelyett, hogy engedelmeskedett volna, ledőlt a díványra, kezét a tarkója alá tette, és csak mosolygott.

– Della – mondta –, rakjuk el a karácsonyi ajándékokat, őrizzük csak egyelőre a szekrényben. Túlágosan szépek, semhogy pillanatnyilag használhassuk őket. Eladtam az órám, abból vettem neked a fésűket. Süsd ki azt a húst, kérlek. A háromkirályok, akik ajándékokat hoztak a jászolban fekvő kisdednek, mint tudjuk, bölcsek voltak, nagyon bölcsek. Ők találták ki a karácsonyi ajándékozás szép szokását. S minthogy bölcsek voltak, bölcsesség volt bizonyára az ajándékaikban is; nyilván minden ajándékuk különleges ajándék volt, ki lehetett cserélni, ha történetesen más is ugyanazt hozta volna. Én itt bárdolatlan szavakkal egy jelentéktelen történetet mondtam el két bolondos gyerekről, akik hónaposszobában laktak, s balga módon feláldozták egymásért legdrágább kincsüket.

Befejezésül hadd mondjam meg mégis napjaink bölcseinek, hogy minden ajándékozó közül ők ketten voltak a legbölcsebbek. Az ilyenek a legbölcsebbek mindazok közül, akik ajándékokat adnak, és akiket megajándékoznak. Mindenütt ők a legbölcsebbek.

Bizony mondom, ők a napkeleti királyok.

ZELK ZOLTÁN

KARÁCSONYI ÉNEK

Nem alszik még kis Jézuska,
lágyszalmában fekszik ébren.
Három csillag áll fölötté
mosolyogva fönn az égen.

Szól egy csillag két társának:
"Nem mennénk le Jézuskához?
Melengessük, hátha fázik!...
Keljünk útra jászolához."

GÁRDONYI GÉZA

FEL NAGY ÖRÖMRE!

Fel nagy örömré! ma született,
Aki után a föld epedett.

Mária karján égi a fény,
Isteni Kisded Szűznek ölen.
Egyszerű pásztor, jöjj közelebb,
Nézd csak örömmel Istenedet.

Nem ragyogó fény közt nyugoszik,
Bársonyos ágya nincs neki itt.
Csak ez a szalma, koldusi hely,
Rá melege a marha lehel.
Egyszerű pásztor, térdeden állj!
Mert ez az égi s földi király.

Glória zeng Betlehem mezején,
Éjet elúzi mennyei fény;
Angyali rendek hirdetik őt,
Az egyedül szent Üdvözítőt.
Egyszerű pásztor, arcra borulj,
Lélekben éledj és megújulj!

Fából faragott angyalok a kis Jézussal, 15. sz.

KANADAI/AMERIKAI MAGYARSÁG

Hirdessen a nyugati világ legnagyobb hetilapjában!

Fizessen elő, és olvassa a
Kanadai/Amerikai Magyarorságot!

O. HENRY

THE GIFT OF THE MAGI

One dollar and eighty-seven cents. That was all. And sixty cents of it was in pennies. Pennies saved one and two at a time by bulldozing the grocer and the vegetable man and the butcher until one's cheeks burned with the silent imputation of parsimony that such close dealing implied. Three times Della counted it. One dollar and eighty-seven cents. And the next day would be Christmas.

There was clearly nothing to do but flop down on the shabby little couch and howl. So Della did it. Which instigates the moral reflection that life is made up of sobs, sniffles, and smiles, with sniffles predominating.

While the mistress of the home is gradually subsiding from the first stage to the second, take a look at the home. A furnished flat at \$8 per week. It did not exactly beggar description, but it certainly had that word on the lookout for the mendicancy squad.

In the vestibule below was a letter-box into which no letter would go, and an electric button from which no mortal finger could coax a ring. Also appertaining thereunto was a card bearing the name "Mr. James Dillingham Young."

The "Dillingham" had been flung to the breeze during a former period of prosperity when its possessor was being paid \$30 per week. Now, when the income was shrunk to \$20, though, they were thinking seriously of contracting to a modest and unassuming D. But whenever Mr. James Dillingham Young came home and reached his flat above he was called "Jim" and greatly hugged by Mrs. James Dillingham Young, already introduced to you as Della. Which is all very good.

Della finished her cry and attended to her cheeks with the powder rag. She stood by the window and looked out dully at a gray cat walking a gray fence in a gray backyard. Tomorrow would be Christmas Day, and she had only \$1.87 with which to buy Jim a present. She had been saving every penny she could for months, with this result. Twenty dollars a week doesn't go far. Expenses had been greater than she had calculated. They always are. Only \$1.87 to buy a present for Jim. Her Jim. Many a happy hour she had spent planning for something nice for him. Something fine and rare and sterling--something just a little bit near to being worthy of the honor of being owned by Jim.

There was a pier-glass between the windows of the room. Perhaps you have seen a pier-glass in an \$8 flat. A very thin and very agile person may, by observing his reflection in a rapid sequence of longitudinal strips, obtain a fairly accurate conception of his looks. Della, being slender, had mastered the art.

Suddenly she whirled from the window and stood before the glass. Her eyes were shining brilliantly, but her face had lost its color within twenty seconds. Rapidly she pulled down her hair and let it fall to its full length.

Now, there were two possessions of the James

Dillingham Youngs in which they both took a mighty pride. One was Jim's gold watch that had been his father's and his grandfather's. The other was Della's hair. Had the queen of Sheba lived in the flat across the airshaft, Della would have let her hair hang out the window some day to dry just to depreciate Her Majesty's jewels and gifts. Had King Solomon been the janitor, with all his treasures piled up in the basement, Jim would have pulled out his watch every time he passed, just to see him pluck at his beard from envy.

So now Della's beautiful hair fell about her rippling and shining like a cascade of brown waters. It reached below her knee and made itself almost a garment for her. And then she did it up again nervously and quickly. Once she faltered for a minute and stood still while a tear or two splashed on the worn red carpet.

On went her old brown jacket; on went her old brown hat. With a whirl of skirts and with the brilliant sparkle still in her eyes, she fluttered out the door and down the stairs to the street.

Where she stopped the sign read: "Mne. Sofronie. Hair Goods of All Kinds." One flight up Della ran, and collected herself, panting. Madame, large, too white, chilly, hardly looked the "Sofronie."

"Will you buy my hair?" asked Della.

"I buy hair," said Madame. "Take yer hat off and let's have a sight at the looks of it."

Down rippled the brown cascade.

"Twenty dollars," said Madame, lifting the mass with a practised hand.

"Give it to me quick," said Della.

Oh, and the next two hours tripped by on rosy wings. Forget the hashed metaphor. She was ransacking the stores for Jim's present.

She found it at last. It surely had been made for Jim and no one else. There was no other like it in any of the stores, and she had turned all of them inside out. It was a platinum fob chain simple and chaste in design, properly proclaiming its value by substance alone and not by meretricious ornamentation--as all good things should do. It was even worthy of The Watch. As soon as she saw it she knew that it must be Jim's. It was like him. Quietness and value--the description applied to both. Twenty-one dollars they took from her for it, and she hurried home with the 87 cents. With that chain on his watch Jim might be properly anxious about the time in any company. Grand as the watch was, he sometimes looked at it on the sly on account of the old leather strap that he used in place of a chain.

When Della reached home her intoxication gave way a little to prudence and reason. She got out her curling irons and lighted the gas and went to work repairing the ravages made by generosity added to love. Which is always a tremendous task, dear friends--a mammoth task.

Within forty minutes her head was covered with tiny, close-lying curls that made her look wonderfully like a tru-

ant schoolboy. She looked at her reflection in the mirror long, carefully, and critically.

"If Jim doesn't kill me," she said to herself, "before he takes a second look at me, he'll say I look like a Coney Island chorus girl. But what could I do--oh! what could I do with a dollar and eighty-seven cents?"

At 7 o'clock the coffee was made and the frying-pan was on the back of the stove hot and ready to cook the chops.

Jim was never late. Della doubled the fob chain in her hand and sat on the corner of the table near the door that he always entered. Then she heard his step on the stair away down on the first flight, and she turned white for just a moment. She had a habit for saying little silent prayer about the simplest everyday things, and now she whispered: "Please God, make him think I am still pretty."

The door opened and Jim stepped in and closed it. He looked thin and very serious. Poor fellow, he was only twenty-two--and to be burdened with a family! He needed a new overcoat and he was without gloves.

Jim stopped inside the door, as immovable as a setter at the scent of quail. His eyes were fixed upon Della, and there was an expression in them that she could not read, and it terrified her. It was not anger, nor surprise, nor disapproval, nor horror, nor any of the sentiments that she had been prepared for. He simply stared at her fixedly with that peculiar expression on his face.

Della wriggled off the table and went for him.

"Jim, darling," she cried, "don't look at me that way. I had my hair cut off and sold because I couldn't have lived through Christmas without giving you a present. It'll grow out again--you won't mind, will you? I just had to do it. My hair grows awfully fast. Say 'Merry Christmas!' Jim, and let's be happy. You don't know what a nice-- what a beautiful, nice gift I've got for you."

"You've cut off your hair?" asked Jim, laboriously, as if he had not arrived at that patent fact yet even after the hardest mental labor.

"Cut it off and sold it," said Della. "Don't you like me just as well, anyhow? I'm me without my hair, ain't I?"

Jim looked about the room curiously.

"You say your hair is gone?" he said, with an air almost of idiocy.

"You needn't look for it," said Della. "It's sold, I tell you--sold and gone, too. It's Christmas Eve, boy. Be good to me, for it went for you. Maybe the hairs of my head were numbered," she went on with sudden serious sweetness, "but nobody could ever count my love for you. Shall I put the chops on, Jim?"

Out of his trance Jim seemed quickly to wake. He unfolded his Della. For ten seconds let us regard with discreet scrutiny some inconsequential object in the other direction. Eight dollars a week or a million a year--what is the difference? A mathematician or a wit would give you the wrong answer. The magi brought valuable gifts, but that was not

among them. This dark assertion will be illuminated later on.

Jim drew a package from his overcoat pocket and threw it upon the table.

"Don't make any mistake, Dell," he said, "about me. I don't think there's anything in the way of a haircut or a shave or a shampoo that could make me like my girl any less. But if you'll unwrap that package you may see why you had me going a while at first."

White fingers and nimble tore at the string and paper. And then an ecstatic scream of joy; and then, alas! a quick feminine change to hysterical tears and wails, necessitating the immediate employment of all the comforting powers of the lord of the flat.

For there lay The Combs--the set of combs, side and back, that Della had worshipped long in a Broadway window. Beautiful combs, pure tortoise shell, with jewelled rims--just the shade to wear in the beautiful vanished hair. They were expensive combs, she knew, and her heart had simply craved and yearned over them without the least hope of possession. And now, they were hers, but the tresses that should have adorned the coveted adornments were gone.

But she hugged them to her bosom, and at length she was able to look up with dim eyes and a smile and say: "My hair grows so fast, Jim!"

And then Della leaped up like a little singed cat and cried, "Oh, oh!"

Jim had not yet seen his beautiful present. She held it out to him eagerly upon her open palm. The dull precious metal seemed to flash with a reflection of her bright and ardent spirit.

"Isn't it a dandy, Jim? I hunted all over town to find it. You'll have to look at the time a hundred times a day now. Give me your watch. I want to see how it looks on it."

Instead of obeying, Jim tumbled down on the couch and put his hands under the back of his head and smiled.

"Dell," said he, "let's put our Christmas presents away and keep 'em a while. They're too nice to use just at present. I sold the watch to get the money to buy your combs. And now suppose you put the chops on."

The magi, as you know, were wise men--wonderfully wise men--who brought gifts to the Babe in the manger. They invented the art of giving Christmas presents. Being wise, their gifts were no doubt wise ones, possibly bearing the privilege of exchange in case of duplication. And here I have lamely related to you the uneventful chronicle of two foolish children in a flat who most unwisely sacrificed for each other the greatest treasures of their house. But in a last word to the wise of these days let it be said that of all who give gifts these two were the wisest. O all who give and receive gifts, such as they are wisest. Everywhere they are wisest. They are the magi.

VARGA, GABRIELLA

ÖSSZMŰVÉSZETI AGORA SZOMBATHELYEN

Fotó: Bonyhádi Károly

Jordán Tamás kilépett a színház hagyományos kereteiből és új fejezetet nyitott a vasi megyeszékhely kulturális életében

Minden hónapban kihirdetik a város lakóinak, hogy abban a hónapban a kortárs magyar irodalom mely köteté lesz a kötelező olvasmány, majd az adott mű szerzőjét közönségtalálkozóra, beszélgetésre hívják. Újabb és újabb alkalmakat és helyszíneket keresnek és találnak ahhoz, hogy klasszikus líránk egy-egy jelentős darabját ezer középiskolás diák egyszerre mondja el. A stand up műfajába észrevétlenül költeményeket csempésznek, a képzőművészeti kiállításokhoz pedig zenét és verset csatolnak, hogy kiderítsék, mi bennük a közös szép. Havonta egy alkalommal a császárok napján történetekkel, játékkal és az adott kort idéző finom falatokkal viszik időutazásra az érdeklődőket, de kínálnak programot a társulat kulisszák mögötti életéből is, megosztva a nyilvánossággal a próbákon adódott zűrzavarokat. S hogy ki ne felejsük: színdarabot alkottak az öt legfőbb hiányszakma népszerűsítésére, amellyel alig győznek meghívásaiknak eleget tenni. S hogy mi ezekben a felettébb eredeti ötletekben a közös? Jordán Tamás Kossuth- és Jászai Mari-díjas színész, rendező, egyetemi tanár személye, aki a szombathelyi Weöres Sándor Színház igazgatójaként megvalósította élete álmát: igazi kulturális agorává varázsolta a város régen várt, új teátrumát.

– Miben gyökereznek személyiségének polihisztori jegyei?

– A Nemzeti Színház igazgatói székére 2002-ben benyújtott pályázatomban első mondata úgy szólt, hogy: „Mindennek az Egyetemi Színpad az oka.” Az ELTE Pesti Barnabás utcai épületében tevékenykedő közösségbe 1961-ben, tizennyolc éves fiatalemberként kerültem, és az ott eltöltött tíz év alapján elmondhatom, hogy hasonló hellyel később sem találkoztam. Az Egyetemi Színpad – többek között az Universitas Együttes révén – nemcsak jó színházi előadásokat nyújtott, hanem egy sor más, irodalmi, zenei, képzőművészeti és egyéb kulturális programot kínált. Tagjainak érdeklődése a művészetek, a társadalom- és a természettudományok minden ágára kiterjedt, ebből kifolyólag a színházat sem csak előadások színhelyeként, hanem az emberek találkozási pontjaként fogták fel. A Kádár-korszak izmosodó szakasza is megtúrte, kevésbé bántották, szabadabban lehetett benne lélegezni. Odajárt az értelmiség krémje. Az emberek összenézéséből, a kézfogások melegéből, a szemvillanások milyenségéből, az elhangzott szavakra adott reakciókból tudni lehetett, hogy mi valamennyien együtt vagyunk.

Ez a kép, ami ott kialakult bennem a színházról, a sejtjeimbe ivódott, vittem tehát tovább magammal a pályám különböző későbbi szakaszaiba is. Így született meg néhányunk közreműködésével a '90-es években Budapesten a Merlin Színház, amely hasonlót akart, mint az Egyetemi Színpad, csak hogy a hatvanas évekkel szemben a kilencvenes években az emberek már nem akartak egymással találkozni, együtt lenni. Pedig a kilencvenes évek eleje nagyon is békés időszak volt a maihoz képest...

– Jelen korunk milyen szempontokból viharverttebb?

– A társadalom vacak állapotban van, válság sújtotta életkörülmények között élünk, az emberek többsége sivárnak, reménytelennek, kilátástalannak látja a sorsát, sok esetben úgy érzi, a közösségnek egyre kevésbé van rá szüksége, attól retteg, hogy bármelyik pillanatban elveszítheti a munkahelyét, devizahiteleinek törlesztésére belátható időn belül esélye sincs, szörnyű, ahogyan a politika működik (ehhez képest a kilencvenes évek MDF–SZDSZ háborúja játszótéri mókázás volt) és sorolhatnám tovább. Zilált az egész életünk.

– Mindez ma milyen új kihívások elé állítja a színházat mint intézményt?

– Napjainkban a színház feladata nem merülhet ki csupán a kultúráközvetítésben, a szórakozási igények kielégítésében, alaptevékenységén túl is meg kell szólítania az embereket. A színház különösen felelős azért, hogy – a feléje irányuló hagyományos érdeklődést kihasználva – megpróbálja felderíteni azokat a réseket, amelyeken át utat találhat az emberek életéhez, hogy kérdéseket tehessen fel nekik, lehetséges válaszokat villanthasson fel előttük, a helyzetük átgondolására késztesse őket, s így némi reményt csepegtethessen beléjük. A színészeknek nemcsak

a színpadról kell lélekben megérinteniük az embereket, hanem minden egyéb lehetőséget meg kell ragadniuk, hogy közelebb hozzák őket magukhoz és egymáshoz.

Hiszek abban, hogy a művészet képes megváltoztatni a gondolkodásmódunkat, képes mássá tenni a világot, különösen a mikrokörnyezetünket. Sokan még ma is túlmisztifikálják a színházat, úgy gondolják, az egy szent hely, ahová nem tehetik be a lábukat. A mítosz megszüntetését segíti, ha a nézők előadás után beülhetnek az étterembe, beszélgethetnek a színészekkel, megoszthatják egymással gondolataikat, problémáikat, világmegváltó álmaikat. Az így megszólított és egymásra talált közösség a város szellemi életében is meghatározó lehet. A színvonalas találkozások helyszínéül pedig legalkalmasabb a színház, mint a civil társadalom első számú bástyája.

– Salgótarján mellett évtizedeken keresztül Szombathely volt az a megyeszékhely, amelynek nem volt állandó közsínháza. Hogyan sikerült elérni olyan hosszú várakozás után, hogy Szombathely város leküzdje ezt a hátrányos helyzetét?

– Továbbra is erősen élt bennem a vágy egy olyan hely iránt, amely az imént vázolt sokirányú küldetést az Egyetemi Színpadhoz hasonlóan teljesíteni tudja, de ennek feltételeit egy már meglévő színházban nem lehetett volna megteremteni, hiszen ez az elképzelés merőben új valóságos és szemléletbeli alapokat kíván. Szombathely várossal régóta intenzív és jó volt a kapcsolat, lévén, hogy a Savaria Történelmi Karneválon annak elindulása óta – 2001-től – minden nyáron rendezek vagy játszom. Az évek során sok emberrel megismerkedtem, és megtapasztaltam azt a hatalmas erőt, amit a lokálpatrióta színházcsinálási ambíciók jelentettek, így alakult ki bennem a gondolat, hogy ha már ilyen sokan szeretnék, akkor legyen itt színház. Ennek a lehetőségéről 2006 nyarán nagyon sokat beszélgettünk dr. Ipkovich György polgármesterrel, és megállapodtunk abban, hogy ha 2006 ősze után is ő lesz a város polgármestere és a színházalapítás önkormányzati feltételeit megteremti, én a Nemzeti Színházi megbízatásom lejártát (2007. december 31.) követően Szombathelyen folytatom a munkát. Így is történt: a képviselő-testület 2007. szeptember 29-én egyhangúlag mondott igent a színházalapításra; 2007. október 1-jén azt hivatalosan is bejegyezték; 2008 tavaszán elkezdtem szerződtetni a társulat tagjait; 2008 őszén pedig a Hemóban (Helyőrségi Művelődési Otthon) megkezdtük a működésünket. Az első előadásunk 2009 januárjában volt és a 9700 címet viselte (ez a város irányítószáma). A Szombathely múltját felidéző, Egressy Zoltán író-dramaturg által jegyzett és Dömötör Tamás rendezte zenés történetet az egész csapat alkotó módon írta, és még a takarítónő és a portások is szerepeltek benne.

Időközben megkezdődött a honvédségtől örökölt, rossz emlékü épület átépítése. Ma rá sem lehet ismerni! Az eredeti alapterület a háromszorosára nőtt: maga az épület is kijött a telekhatárig, megváltozott a bejáratnál a homlokzat, bent a

legkorszerűbb technikával felszerelve négy, játékra alkalmas teret alakítottunk ki – köztük az étteremmel, ahol szintén tartunk előadásokat. A hátsó részen új raktárépületek kaptak helyet, ahol a díszleteinket és jelmezeinket tárolhatjuk. A tetőn, a színpad fölé került a színházi büfé, ahol jó időben a teraszra is ki lehet menni. A felújított színházépület ünnepélyes átadása 2011. január 22-én, a Magyar Kultúra Napján történt.

– Említette, hogy 2008 tavaszán kezdte szervezni a társulatot. Elsősorban kik alkotják?

– A Dömötör Tamás vezette Kamara Savaria – akik többek között a Sóska, sültkrumpli és a Cukor Show című előadásokkal tettek szert nagy népszerűsége – tagjai, továbbá régi barátaim, ismerőseim, akik értesülve a történetekről, jelentkeztek nálam, valamint olyanok, akik a színház indulásának hírére egyszerűen bekapogtak – ők alkotják azt az összetartó, stabil társulatot, amelyben a kezdetek óta alig volt változás, minimális a fluktuáció. A színészek szeretnek itt lenni. Van, aki letelepedett, már öt gyerek is született a társulatban Szombathelyen. Nagyon erős a csapat, és azt hiszem, jó előadásokat hozunk létre. Szakmailag egészen kiemelkedő, hogy a XII. Pécsi Országos Színházi Találkozón (POSZT) – amelyen minden évben az elmúlt színházi szezon legjobb produkciói mérettetnek meg – a Szentivánéji álom négy díjat kapott – legjobb rendezés (Mohácsi János), legjobb női mellékszereplő (Csonka Szilvia), legjobb jelmez (Remete Kriszta) és a közönségzsűri elismerését –, szeptemberben pedig a Színikritikusok Díját is elnyerte.

– Jellemzően klasszikus vagy inkább kortárs művekre helyezik a hangsúlyt?

– Egy olyan városban, ahol korábban nem volt színház, sokféle szempontot kell szem előtt tartani. Mivel itt vannak színházhoz nagyon értő emberek és olyanok is, akik még soha életükben nem jártak színházban, mindent kell játszani, zenés és komoly darabokat egyaránt. Szeretnénk a nézőket megtartani és az erőteljesen jelentkező igényeket is kielégíteni, ezért óvatos a műsortervünk. A jelenlegi évad nyolc új előadásából kettő komolyabb, hat pedig szórakoztató (Dosztojevszkij: A félkegyelmű; Hrabal: Szigorúan ellenőrzött vonatok; Molnár Ferenc: Játék a kastélyban; Darion: La Mancha lovagja; Feydeau: Kézről kézre; Egressy Zoltán: Portugál; Peter Shaffer: Black Comedy; Anthony Shaffer: Mesterdetektív). Egy-egy előadást húsz-huszonöt alkalommal játszunk, mert – kisváros lévén – egy idő után elfogy a közönség. A nagyobb sikert arató darabokat persze felújítjuk és az új évadban is műsorra tűzzük.

– Hogyan fogadta Thália új otthonát a szombathelyi közönség?

– Nagyon jól, nagyon szeretik. A 280 férőhelyes színházba jelenleg háromezer körüli a bérleteseink, összességében pedig négy-ötezer közötti a színházba járók száma. A Vasi Volán autóbusz-vállalat a velük megkötött szerződésünk alapján a környékről – Szentgotthárdról,

Köszegről, Csepregről és máshonnan – is hoz nézőket.

– Mit kínálnak a gyermekközönségnek?

– A legkisebbeknek a Hetvenhét, a Varázskendő – Egérbolygó és A kék pék című előadásokkal kedveskedünk. Előbbi Illyés Gyula népszerű meséjéből készült zenés játék, szövegkönyvét Zalán Tibor, zenéjét Huzella Péter jegyzi. A gyerekek is részesei a darabnak, a történet hőseit ugyanis a nézők közül kikerülő segítők menekítik ki számtalan veszélyből. Aki tehát szeretné, kipróbálhatja magát a színpadon. A színészek előadás előtt színes festékekkel festik ki a vállalkozó kedvű gyerekek arcát. Az előadás minden gyermeknek felejthetetlen élményt nyújt, sőt a szülők is belefeledkeznek a játékba.

Másik, gyerekeknek szóló rendhagyó előadásunk a Varázskendő – Egérbolygó, amely minden óvoda és kisiskola résztvevőt közös játékokra hív. Ismert meséit Devecsery László író, költő a Tarisznások Együttes zenéjével, egészen sajátos megközelítési módon vitte színpadra, akárcsak legújabb, A kék pék című verses meséje nyomán készült előadását is.

– „Íme, hát megeltem házamat...” a címe annak a könyvnek, amely a szombathelyi Weöres Sándor Színház új épületének átadása alkalmából jelent meg, ez a cím azonban az új otthon birtokbavétele feletti öröm érzésén túl azt is sugallja, hogy Jordán Tamás megvalósította élete álmát: létrehozott egy olyan összművészeti, kulturális agorát, ahol különböző programtípusok egész sorával provokálja ki a kultúra, a művészet iránt érdeklődők, a szórakozni, kikapcsolódni, netán tanulni vágyók, egyáltalán: az emberek egymással való találkozását. Melyek ezek a „provokatív” programok?

– A megfogalmazott célhoz ürügyként bármilyen színvonalas rendezvény felhasználható: közönségtalálkozó, önálló est, vitaműsor, műhelybeszélgetés, olvasói klub stb. Ahol ötvenen-hatvanan összejönnek, az már egy közösség, azt már meg lehet szólítani. Így ébreszthet a színház kohéziós erőt a város testében, így válhat az ókori görög városállamok piacához hasonló közéleti színtérre. Ezeket a programjainkat a Thea-tér gyűjti egybe és a teljesség igénye nélkül csupán néhányat említek közülük.

A Császárok napját havonta tartjuk az étteremben. Valamely író barátunk ír egy történetet, mindig más-más császár korából, azt eljátsszuk, a nézőket pedig a látottak-hallottak mellett a vacsora ízei is visszaröpítik a felidézett korba. Viccel ütjük agyon a címe annak az estének, amikor a színpadon elmeséljük, hogy a próbákon milyen zűrök adódtak...

A Kötelező olvasmány meglepően nagy népszerűségnek örvend: minden hónapban közhírré tesszük a város lakóinak, hogy az adott hónapban mely könyvet kell elolvasni, majd hónap végén meghívjuk a szerzőt, hogy beszéljen a műről. Hasonlóan nagy esemény a közös versmondás. Egy alkalommal, amikor azt kérték tőlem, mondjak el egy Pilinszky-verset, az jutott eszembe, hogy ezt ezer gyereknek

kellene elmondania velem együtt. A sportházban meg is valósítottuk. Azóta már tíz hasonló alkalom volt, amikor hol nyolcszáz, hol ezer, hol ezerkétszáz gyerek mondta a költeményeket: Szabadkán Kosztolányi Hajnali részegségét, Nagyváradon Ady Kocsiút az éjszakában című versét, Esztergomban, a bazilika tövében Babits Esti kérdését – hogy csak néhány példát említek. Csillag a szeme ilyenkor a sok 13-14 éves középiskolás diáknak. Láthatóan nagyon boldogok és hallhatóan nagyon szívesen mondják a verseket.

A Széllal szembe című előadásom a napjainkban oly népszerű stand up műfajába tartozik, nagyon ravaszul megszerkesztve: a történeteimbe úgy keverek verseket, hogy a közönség szinte észre sem veszi. Az elején úgy mondom őket, mintha történetek lennének, aztán egyszer rájönnek, hogy az nem is történet, hanem vers, majd a megfelelő pillanatban kinyílik az oldalhajó, belép Kosztolányi, Babits, Ady, József Attila... és elvegyül a tömegben.

Miért szép? a címe annak a sorozatnak, amely képzőművészeti kiállításokhoz kapcsolódik. Hívunk egy zenészt, akivel beszélgetünk, természetesen egy-egy vers is szóba kerül, és a közreműködők elmondják, az adott alkotás miért szép és mit gondolnak róla.

– Szombathely az alkotóművészet és az ehhez kapcsolódó programkínálat terén mindig is gazdag volt, de a színház létrejöttével és az ön ötletei nyomán kétségkívül új fejezet kezdődött a város kulturális életében. Ezzel együtt az ország figyelmét is magukra vonták, mégpedig a szintén hihetetlenül eredeti és egyedülálló Szakmák Színházával. Honnan fakadt az ötlete?

– Abból a szemléletemből, hogy a színháznak mindennel kell foglalkoznia, ami a társadalomnak kérdést vagy problémát jelent. Amikor a Vas Megyei Kereskedelmi és Iparkamara vezetői jelezték nekem, milyen nagy gond, hogy bizonyos szakmunkákat a fiatalok egyre kevésbé választanak, akkor felvettem, hogy majd mi csinálunk valamit, ami arra buzdítja a gyerekeket, hogy válasszák a lakatos, az esztergályos vagy más mesterségeket. Így jött létre a valóban nagyon izgalmas Szakmák Színháza. Rengeteg helyen megfordultunk vele, a sikerén felbuzdulva pedig megcsináltuk a Mérnökszínházat is, amely a mérnöki

gondolkodás szépségeit és előnyeit tárja a néző elé.

– Van valami, amit még nem valósított meg? Vannak még a tarsolyból előhívásra váró ötletei, tervei, elképzelései?

– Ahol igazán nagy az úr – és ez országosan jellemző – az a tinédzseres színháza. A Pál utcai fiúk, A kőszívű ember fiai adósságunk, és nagyon fontosnak tartom, hogy ezt bepótoljuk. Szeretnék továbbá valami olyat is csinálni, amire a legnehezebbnek mondott közönség: a 12–17 éves korosztályhoz tartozók is szívesen eljönnek.

VARÁZSKENDŐ – EGÉRBOLYGÓ

A szombathelyi Weöres Sándor Színház Stúdiósínpadának nagycsoportos óvodások és első osztályos kisiskolások számára készült rendhagyó előadása mai, divatos szóval élve: interaktív színház, a szó nemes értelmében véve pedig közösségi színház, de nevezhetnénk egyszerűen közös játéknak is, hiszen a darabot nemcsak Unger Tünde és Szabó Róbert Endre színművészek játsszák, hanem itt mindenki színész, a nézőtérén ülő gyerekek is.

– Már a játék indulása is rendhagyó – magyarázza a mű írója és rendezője, Devecsery László. – A gyerekeket nem engedjük be azonnal a nézőtérre, hanem kijön a színész a Színházi dallal, elénekli nekik, hogy a színház egy játék, szóra szőtt ajándék, és játszani kell, játszani szép, játszani jó, embernek való, ezzel viszi be őket a játszóhelyre. A negyven-ötven gyerek helyet foglal az előkészített párnákon. Van egy varázspálca, egy varázssüveg és egy varázsköppönyeg, de ezek nem működnek, mert mind hamis dolgok, éppen ezért félre is kerülnek, és mindent a képzelettel, mozgással, zenével és játékkal teremtünk meg.

Hasonló a szerző A kék pék című verses meséjéből készült produkció is, amely az év végén kerül a szombathelyi Weöres Sándor Színház Stúdiósínpadának műsorára.

KIRÁLY ILONA

HÁROM KARÁCSONYI KÍVÁNSÁG

Uram, amit most tőled kérnék,
nem lehet kapni semmilyen boltban.
Az üzletsort már végigjártam.
Ezekre vágyom mégis legjobban,
– s hiába ül ott mikulás
képében felöltözött ember,
ölébe mégse ülhetek,
el is süllyednék szégyenemben.

Így hát tehozzád fordulok,
aki cserben még sosem hagytál.
Áldást osztottál, és csapást,
s szenvedni csakis azért hagytál,
hogy megedződjem, mint acél,
s valahol még hasznossá váljak.
Ne hagyd, hogy útam elállják
a gerendák, – s a szalmaszálak.

A karácsonyi óhajom

Néhány pontban leírva ennyi:

1. Alázatot töltsél belém,
hogy képes legyek elviselni
más dölyfösségét, lenézését,
s a mellőzést, mit eddig kaptam.
Tudom, kárpótolsz mindezért
máskor, máshogy, és más alakban.

2. Megelégedést adj Uram,
örüljek minden csekélységnek!
Amire úgysincs már szükségem:
olyat ne várjak, ne is kérjek.
A hétköznapi javakért
tudjak őszinte hálát adni!
Az életet, mit nekem szántál,
akaratod szerint fogadni.

3. Megújult hitet adj belém!
A régi oly kopottnak tűnik.
Bár az ígét meghallgatom,
a kételkedés meg nem szűnik.
Díszíts fel lelki erényekkel,
mint mi díszítjük bent a fácskát.
Gyűjtsd meg bennem a szeretet,
s a hit, reménység gyertyalángját.

Ilyesmikért fohászkodom.

Küszöbön áll már a karácsony.
Nehéz is mindezt szóba fenni,
s a mondatokat úgy kovácslom,
tudom, te úgyis látod azt,
mik a vágyak a lelkem mélyén.
Mit a boltban meg nem kapok:
tisztá szívet adj karácsony éjén!

BOGDÁN LÁSZLÓ

BÚCSÚ PÁLL LAJOSTÓL (1938 - 2012)

Verseit olvasva, festményeit felidézve megdöbbenhetünk Pál Lajos végső partraszállása után már azon is, hova is jutott kezdeti felhőtlen, népdalszerűn könnyed természetességgel gördülő rímeitől ez a költészet.

A féktelennek tűnő szürrealista látomásoktól a szonettbe zárt, kísértő múltig, a múlt nyomasztó s az utolsó másfél évtizedben egyre hevesebben feltörő emlékeiig. Mindez feltételezi azt is, hogy van út, mint ahogyan ítélet is van.

„Ő, veled is elvész, ő, veled sohasem teljesül...

felfog a gyér fű, kósza nád felveri

a fövény szorgalmas szövétét,

s nem elég a síkság a sok Duna-ággal,
hogy rád nyissa szemét a tányéarcú nap:

ha így számlálsz vélt bűneid.

Mért hiszed, hogy lehetett volna itt más út,
időtlen edényben

magad sem tudod, mint volt a kezdet.”

Foglaljuk össze, miként is lehetett. Hiszen így történt, pontosan így. Ez volt az út, s pontosan ilyen lehetett az ítélet is. Volt egyszer egy korondi legényke, az átlagosnál élesebb szemű, ügyesebb kezű, érzékenyebb, ezért magányos, szótalan, visszahúzódó. Körülbelül egyszerre kezdett el rajzolni, festeni, írni. Az elején verseit is szívesen mondogatta, rajzait, festményeit is büszkén mutogatta. Mindez a korban, az ötvenes évek elején, közepén bőven elég lehetett volna a sikeres induláshoz!... Íme egy parasztszeni, egy székely csodagyerek! De még mielőtt felívelhetett volna a megszokott karriertörténet – a bekalkulálható s annyszor, már-már törvényszerűen ismétlődő hasra esésekkel –, közbeszólt a történelem. Pál Lajos sokáig, amíg mások esetleg megalkudtak, a Duna partján dolgozott, s nézegette az eget, a felhőket, azok legalább szabadok, neki nem volt sem amit megbánnia, sem amit megtagadnia! A koholt vádak, amelyekről, ahogy az mifelénk lenni szokott, csak jóval később derült ki, hogy koholtak, egyszerre a börtönbe, majd a lágerbe röpítették. Igen, csak INNEN érhető minden.

A hatéves fogság, a kényszermunka visszafojthatatlan élményeit átsugározzák az e világi szótalan és alig megnevezhető gyötrelmeikkel a verseket. S mert csak innen

érhető minden, mutatja, miért is zárkózott be Pál Lajos nehéz földje hűségébe. Egyik gyönyörű versének soraival búcsúzzunk Tőle mi is:

„Meglitted hát, hol bevárd öregséged,
a kertet, a házat, az utat, a szemközti völgyet.
Irtást nem érő őtelepítész türelmed köré,
hadd tévedjen el benne az idegen tekintet.”

Pál Lajos jeles erdélyi képzőművész és költő 1938-ban a híres sóvidéki községben, Korondon látta meg a napvilágot. A képzőművészet iránti érzékenysége, tehetsége már gyermekkorában megmutatkozott, Tróznér József tanár javaslatára tanulmányait Marosvásárhelyen a képzőművészeti iskolában folytatta. Tizedik osztályos volt, amikor verseit közölte az Igaz Szó folyóirat. Felsőfokú tanulmányait a kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Intézetben festészet szakon kezdte el, de nem fejezte be, mert az 1956-os szabadságharccal szimpatizált, ezért 1958-ban bebörtönözték. Kolozsváron, Szamosújváron raboskodott, majd a Duna-deltába vitték kényszermunkára. 1962-ben szabadult. Korondon élt és dolgozott, itt születtek a szűkebb pátriája és annak tágabbra nyitott környéke ihlette egyéni stílusú, élénk színekben ragyogó, életszeretettel sugárzó festményei és az ezekkel szinte felelő, sokkal melankolikusabb, borúsabb világlátásról valló költeményei.

A romániai és magyarországi Írószövetség is tagjai sorába fogadta. Első verseskötetét (Fényimádók címmel 1970-ben jelent meg a Kriterion Könyvkiadó Forrás sorozatában), akárcsak a következőket (Köves földek, Szárazvillámlás, Partraszállás, Három csűrben, Andromakhé uszályán), ő maga illusztrálta. Munkásságát 1995-ben Aranka György irodalmi díjjal, 1998-ban Pro Cultura Hungarica-díjjal ismerték el. 2002-ben a Magyar Köztársaság Érdemes Művésze, 2011-ben a Magyar Köztársaság Kiváló Művésze díjjal tüntették ki, 2006-ban megkapta az '56-os aranykeresztet. 2011 decemberében vette át a Szervátiusz-díjat. Pál Lajos festőművész a székelyudvarhelyi kórházban hunyt el november 9-én, péntek délután... Korondon a kalondai római katolikus temetőben helyezték (szerk.) végső nyugalomra.

(Háromszék, 2012. nov. 12.)

ORMAY GABRIELLA: AZ ÉRTŐL AZ ÓCEÁNIG

Az Értől az Óceánig
Egy asszony élete egy tragikus korban

Egy Erdélyben született fiatal-asszonyról szól a könyv, aki mint önkéntes ápolónő végigéli a II. világháború viszontagságait.

5 Concorde Pl. Suite #3301
Toronto, ON
M3C 3M8 Canada

PÁLL LAJOS

SUGORÁN

Elárvult,
Ne ámulj,
Deres csillag a gyom.
Szederinda akasz kodik,
S nem az irgalom,
Írómba műkövön
Ezüstös csiganyom,
Rangokra bólintok
Nagy hallgatagon.
Mogyoró, gyertyánfa,
Vércseppes berkenye,
Szellővel ápolgat
Valaki tenyere.
Hallgasd, hogy mért zizeg
Az omló hózene,
Jobb nem emlékezni
Semmire, semmire.

(Sugora – Korond egyik temetője. Eredetileg Súlyó orra.)

„Ha egy kiállításom megnyílik valahol, akkor nagyon rosszul vagyok. Mint amikor tükörbe néz az ember: valahogyan másként kellett volna ezt vagy azt a képet megfestenem. Még a legsikeresebb kiállítások után is így volt ez. Úgy érzem, hogy kiadtam magamat, ettől kezdve túl sokat tudnak rólam. Versben is megírtam ezt: parányok életét próbálnám én élni, de kíváncsiak szeme megaláz. Mindegy. A neheze már eltelt. Már hatvanöt esztendő vagyok, egy évvel öregebb, mint apám, amikor meghalt” – vallott Páll Lajos tíz évvel ezelőtt a Kozma Huba által készített interjúbán.

IGEN - NEM

Sok népet kínzott a téli karaván
(Radnóti Miklós)

Dögölj meg az illendőség határán,
Míg el nem tölti szívedet a kátrány,
Lelki néger leszel, üzőtt rabszolga,
S nem tudod, kinek tövises mosolya
Hasítja arcod, ha nyelved is oda.
Már dob se lehetsz, szökj meg, te ostoba,
Ládd, az értéked csak hiányod lehet.
Nem mentesíthet könnyű képzelet,
Hogy láttál eddig égig érő fákat,
Tiltakozót, hol füstöl az alázat,
Míg senyvednek a láthatatlan tűzön;
Hogy hamu marad csak békességtűrőn.
Okozatot várni, ha készen az ok.
Mind, amit láttál, már nem vállalhatod.

HANGOK, HANGOK

Hová kell mennem? Nem enyhít a Távol
(József Attila)

Most a zongora kopogtat így.
Az emlékezete kéretlenül,
Mint hívatlan vendég, ágyamra ül,
És gonosz lesz, rosszkedvű, irigy.

Mielőtt végleg bolonddá tesz,
Az ereimen végigzakatol,
Béke nőhetne hangzuhatagból,
De körülfog, jégglándzsás eresz.

Egyszer rég egy kisvárosi utcán,
Áradt az éteri zenehullám
A libbenő függönyök mögül,

S az ismeretlen skálázó ujjá
Arcomhoz ér azóta is újra,
De elrejt az omló égi tüll.

Páll Lajos: Téli falu (olaj)

TÁMOGASSA A MAGYAR MŰVÉSZETET!

A Szervátiusz Alapítványt Szervátiusz Tibor szobrászművész alapította édesapja, Szervátiusz Jenő születésének 100. évfordulójára.

Együttal létrehozta a Szervátiusz Jenő díjat, azzal a céllal, hogy ráirányítsa a figyelmet a Kárpát-medencében születő magyar művészetre.

A díjat a kuratórium évente adja át olyan képzőművészeknek, akik a nemzeti kultúra gyökereit felmutató, magas színvonalú művészetet hoznak létre.

A formakultúra ugyanis - a nyelv mellett - a legfontosabb identitás -megtartó erő egy nemzet életében: megmaradásuk záloga. Két éve, felváltva művészettörténész, illetve újságíró is kap alternatív Szervátiusz Jenő díjat.

Számlaszám: HU02 10300002-20609254-00003285

Szervátiusz Tiborné kuratóriumi elnök

Tel.: 06/20-338-9278

e-mail: alapitvany@szervatiusz.hu

"A PÉNZ NEM MINDEN, DE JÓ HA VAN"

Tapasztalatom szerint, a gazdaságilag független emberek kevesebbet aggódnak a piac és az élet ingadozásai miatt. Átfogó pénzügyi tanácsadással segítünk Önnek lelki nyugalma és vagyoni biztonságá megvalósításában.

Gábor László Vaski, CFP, B.Mus.

Senior Financial Consultant

390 Brant Street Suite 600,

Burlington, ON L7R 4J4

SOLUTIONS BUILT AROUND YOU™

Investors Group Financial Services Inc.

Tel: 905-333-3335, or 1-888-467-8844 (toll free)

Fax: 905-333-3559

e-mail: gabor.vaski@investorsgroup.com

www.investorsgroup.com

- BEFEKTETÉSI TANÁCSADÁS
- NYUGDÍJBÉFEKTETÉS
- ADÓTANÁCSADÁS
- JELZÁLOGKÖLCSÖN
- BIZTOSÍTÁS*
- KÉSZPÉNZ KEZELÉS
- HAGYATÉK,
- VÉGRENDELET TANÁCSOK
- BRÓKER SZOLGÁLTATÁSOK

TM Trademarks owned by Investors Group Inc. and licensed to affiliated corporations

* Insurance products and services distributed through I.G. Insurance Services Inc.

Insurance License sponsored by The Great-West Assurance Company

** Brokerage services offered through Investors Group Securities Inc.

Cristal Opticians

Bring in your eyeglass prescription and you get free single vision plastic lenses when you purchase your frames from one of the thousands in our great selection. "Limited time offer.

Some restrictions apply."

Catherine Szabó, Optician

Beszélek magyarul

Kedvezményes árak minden szemüvegre

Eye Exams Available

2643 Yonge Street, Toronto, Ontario, tel.: 416 222 8146

\$90

off one pair

\$180

off two pairs

Financial Worries

can be overwhelming.
We will help you
make a fresh start.

- ✓ Financial Counselling
- ✓ Proposals to Creditors
- ✓ Bankruptcy

Call **416-391-0100**

for a FREE Consultation

Your finances are important.
Know and understand your options.

Deloitte.

Deloitte & Touche Inc.
Trustee in Bankruptcy

Call **Katalin Turoczi** Estate Administrator
Direct: 416-775-4721; kturoczi@deloitte.ca

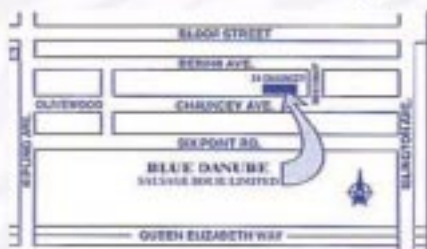
5140 Yonge Street, Suite 1700, Toronto, ON

www.debtsolutions.deloitte.ca

BLUE DANUBE SAUSAGE HOUSE LIMITED

Igazi magyaros jóízű friss hentesárak
Finom házi sütemények
Magyar árak bőséges választéka
Szeretettel várja Önöket a Balega család

24 Chauncey Ave.,
Etobicoke, ON M8Z 2Z4
Tel: (416) 234-9911
Fax: (416) 234-9122
bluedanubesausagehouse.com

NEMZETI REGISZTER

“Magyarország üzen a világban
szétszóródott magyarságnak”

2011. október 17-én elindult a
Nemzeti Regiszter,
a világ magyarjait összegyűjtő
kormányzati honlap.

A <http://www.nemzetiregiszter.hu>
honlapon
regisztrálók hetente kapnak egy rövid
hírósszefoglalót Magyarország és a
magyarság legfontosabb eseményeiről.

Kaleidoszkóp Hagyományörző Klub

magyar tehetségek jelentkezését várja. Bővebb felvilágosítás: rosacae@hotmail.com

Swiss Made Dermal Fillers- new and unique double-cross linked hyaluronic acid, of non-animal origin, made in Switzerland by Anteis (anteis.com), and used in Europe since 2003.

Perfectly homogenous products, with a better dermal bio-integration for the most natural results, with no lumps or bumps.

What does it do for you:

- modeling – correcting deep folds, facial contours and reliefs (cheeks), increasing lip volume, lifting eyebrow, jawline;
- filling – smoothing wrinkles and lines, nasolabial folds, enhancing lips, filling tear troughs, smiling lines, correcting scars;
- smoothing – correcting all type of wrinkle, lip contours and volume, marionettes line, periorbital lines;
- hydrating – rejuvenation source even for the most dehydrated skin, restoring the skin's elasticity and glow; preventing the appearance of wrinkles and cracks.

NEW PRODUCT: Modelis Shape finally available in Canada!

Advantages:

- Strong volumetric capacity
- Great ease of injection
- Absence of migration of the product
- Remarkable Malleability and Plasticity
- Correction of long life (1.5 to 2 years)
- Perfect and sure Bio-compatibility

NEW DEVICE: Inject Pen, The Anteis Injection System

Automated delivery system for all filler injection.

Advantages:

- A significant reduction in pain during and after injection.
- A notable reduction in side effects,
- A faster return to everyday life

NEW TECHNIQUE: Cannula injections.

Blunt Cannulas are the most advanced technique for injecting dermal fillers extrusion

- NO BRUISING AT ALL Since these cannulas are not sharp, they do not cut vessels.
- NO PAIN during or after procedures.
- NO RISK OF INTRA-ARTERIAL INJECTION
- NO RISK to cut any nerve or muscle

MESOTHERAPY: Superficial injections

Revolutionary method for Skin Tightening/Rejuvenation, Lipolysis, Alopecia (Hair Loss)

Call us for any other questions:

905 731 8800

**Address: 31 Disera Dr
Thornhill, ON L4J 0A7, Canada**

www.medicallaser.ca

A torontói magyar közösség emlékkönyve

1938 - 2011

History of Toronto's Hungarian Community

szerkesztette

Dancs Rózsa

Ára: \$38.00 Hívja: 416 491 4631

**St. Elizabeth Scola Cantorum
conducted by Imre Oláh
invite you and your family for their annual
CHRISTMAS CONCERT**

Sunday, December 16, 2012 at 3 pm

St. Elizabeth of Hungary RC Church
(432 Sheppard Avenue East, Toronto)

Tickets: \$15 adult, \$10 student